Verbatim records

XIII Riigikogu, VIII Istungjärk, Täiskogu korraline istung

Monday, 10.12.2018, 15:00

Edited

15:00 Istungi rakendamine
1. 15:06 Arupärimine Eesti Energia investeeringute riigieelarvelise rahastamise kohta (nr 453)
2. 15:42 Arupärimine kultuuriministri vastutuse kohta kultuuriasutuste eelarvedistsipliini järgimisel (nr 457)
3. 16:25 Arupärimine riigi sihtasutuse Eesti Kontsert juhatuse liikme valimistoimingute ja ebaõnnestumisest tehtavate järelduste kohta (nr 458)
4. 17:00 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

15:00 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame täiskogu VIII istungjärgu 11. töönädala esmaspäevast istungit. Eelnõude ja arupärimiste üleandmine. Vabariigi Valitsuse nimel Heili Tõnisson, palun!

15:00 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson
Austatud esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna kaks seaduseelnõu. Esiteks, tubakaseaduse ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust tervise- ja tööminister Riina Sikkut. Teiseks, kohtute seaduse ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust justiitsminister Urmas Reinsalu. Aitäh!

15:01 Esimees Eiki Nestor
Rohkem soove ei ole. Esitati kaks eelnõu, kodu- ja töökorra seaduse alusel võtame need menetlusse. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohal on 75 Riigikogu liiget.
Päevakorra täpsustamine. Tähelepanu! Sotsiaalkomisjon on teinud ettepaneku arvata selle töönädala kolmapäevase istungi päevakorrast välja 27. päevakorrapunkt, Riigikogu liikmete Mark Soosaare, Helmen Küti, Jüri Jaansoni ja Andres Metsoja algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 14 täiendamise seaduse eelnõu 293 teine lugemine. Hanno Pevkur, palun!

15:02 Hanno Pevkur
Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Mul on väike mure kolmapäevase päevakorra 2. ja 4. punktiga. Ma mõistan, et koosseisu häälteenamust nõudvad eelnõud on tavaliselt eespool, aga antud juhul on 2. ja 4. punkt omavahel selgelt seotud. Kui me võtame enne vastu rakendamisseaduse ega tea siis, kas me põhiteksti vastu võtame, siis unustame, et tegelikult ei saa rakendada midagi, mida veel vastu võetud ei ole. Elik 4. päevakorrapunkt peaks olema 2. päevakorrapunktiga vahetatud või vähemalt nad peaksid olema üksteise järel nii, et me isikuandmete kaitse seaduse põhiteksti arutaks enne läbi ja siis hakkaksime arutama, kuidas seda rakendada. See on sisuline probleem. Lisaks on väike probleem ka Õiguskantsleri Kantseleiga, aga sisu mõttes on oluline see, et me ei saaks rakendamisseadust arutada enne, kui me põhiteksti pole vastu võtnud. Aitäh!

15:03 Esimees Eiki Nestor

Meil on komme, jah, kõigepealt panna eelnõud, mis vajavad vastuvõtmiseks täiskogu enamuse poolthääli. On sul ka mingi ettepanek?

15:04 Hanno Pevkur

Jaa, konkreetne ettepanek on väga lihtne: et vähemalt n-ö juriidiliselt teemast üle saada, siis tuleks 2. ja 4. päevakorrapunkt omavahel ära vahetada, nii et isikuandmete kaitse seaduse põhitekst ehk n-ö seaduse tekst saaks enne vastu võetud kui rakendamisseaduse tekst. Sellega oleks see asi lahendatud.

15:04 Esimees Eiki Nestor

Selge. Reformierakonna fraktsioon tegi ettepaneku kolmapäevases päevakorras ära vahetada 2. ja 4. punkt. Henn Põlluaas, palun!

15:04 Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Ma vaatan nädala päevakorda. Mind paneb imestama, et juba mitmeid nädalaid on olnud niimoodi, et ülejäänud päevad on peaaegu täiesti tühjad, tuleme siia ja kohe ka läheme siit, aga kolmapäev on olnud meeletu punktide arvuga, nüüdki on neid 33. Kas see on ikka päris normaalne? Kas ei oleks võimalik päevakorrapunkte ühtlasemalt jagada, et me ei peaks kolmapäeval alles niimoodi keset ööd siit minema saama?

15:05 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Huvitav küsimus Riigikogu koosseisu lõpu eel. See on päris normaalne. Reformierakonnalt on tulnud ettepanek vahetada omavahel ära kolmapäevase päevakorra 2. ja 4. punkt. Keegi vastu ei ole. Koos selle muudatusega panen Riigikogu täiskogu VIII istungjärgu 11. töönädala päevakorra hääletusele. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Päevakorra kinnitamise poolt oli 67 Riigikogu liiget, vastu 2, erapooletuks jäi 6. Päevakord on kinnitatud.

---

1. 15:06 Arupärimine Eesti Energia investeeringute riigieelarvelise rahastamise kohta (nr 453)

15:06 Esimees Eiki Nestor

Esimene on arupärimine … Austatud Riigikogu, palun tähelepanu! … mille on esitanud Aivar Sõerd, Jürgen Ligi, Aivar Surva, Urve Tiidus, Taavi Rõivas, Arto Aas, Ants Laaneots, Enn Meri, Henn Põlluaas, Meelis Mälberg, Lauri Luik ja Kalle Palling. Arupärijate nimel Aivar Sõerd, palun!

15:07 Aivar Sõerd

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Selle nädala päevakorras, mille me hetk tagasi ära kinnitasime, on kolmandal lugemisel järgmise aasta riigieelarve. Te kõik teate, et riigieelarve on selline dokument, millest on aasta-aastalt – ma arvan, et ma ei liialda – järjest raskem aru saada ja …

15:07 Esimees Eiki Nestor

Austatud rahvasaadikud, palun kuulame arupärimise esitajate sõnavõttu! Aitäh!

15:07 Aivar Sõerd

… seal on 300 lehekülge või rohkemgi teksti, numbreid, igasugust informatsiooni. Näiteks leiab Rahandusministeeriumi alt euro täpsusega, kui palju hüvitatakse Rahandusministeeriumi eelarve kaudu Riigimetsa Majandamise Keskuse töötaja õppelaenu kustutamise kulusid, aga kui me Rahandusministeeriumi ridu edasi vaatame, siis näeme, et seal on kirjas 143 miljonit eraldisena Eesti Energiale ja mitte mingisugust selgitust seal juures ei ole. Rahandusminister on hiljem seda asja selgitanud ja öelnud, et tegemist on riigieelarve eraldistega Eesti Energiale, millest rahastatakse kolme Eesti Energia projekti: jaotusvõrgu investeeringud, taastuvenergia investeeringud ja investeering uue õlitehase ehitamiseks.
Asi läheb järjest huvitavamaks, sest Eesti Energia on kõige suurema riigi enamusosalusega äriühing ja üks suurima käibega ettevõtteid. Ettevõte saab oma investeeringuid rahastada kapitaliturgudelt

saadavatest vahenditest. Võlakirjad on koguni noteeritud. Euroopa keskpankadel on n-ö varade kokkuostu programm (see hakkab küll varsti lõppema) ja Eesti varadest on sobinud selleks kaks: Eleringi võlakirjad ja Eesti Energia võlakirjad. See näitab, et tegemist on igati kvaliteetsete finantsinstrumentidega ja Eesti Energial ei tohiks olla mingisugust probleemi oma investeeringute laenurahaga rahastamisel, eriti olukorras, kus me praegu oleme, et intressid on madalad. Praegu on just see aeg, kui on soodne suuri investeeringuid laenurahaga rahastada, kuna intressid on madalad. Aga seda me ei tee, me eraldame Eesti Energia investeeringuteks raha riigieelarvest.
Kolmapäeval on riigieelarve kolmandal lugemisel. Me oleme peaaegu kaks kuud seda Eesti Energia 143 miljoni euro suurust eraldist käsitlenud. Aga mida rohkem me selle kohta küsime, seda segasemaks see asi läheb.
Meil on minister Tõnistele väga lihtsad küsimused. Kas ministri kui Eesti Energia üldkoosoleku arvates ei ole Eesti Energia rahavood, omavahendid ja laenuvõimekus sedavõrd piisavad, et rahastada 2019. aasta investeeringuid? Mis puudutab Auverre rajatavat, 200 miljonit eurot maksvat õlitehast, siis siin ei ole isegi nõukogu veel otsuseid langetanud ja Eesti Energia enda kinnitusel, kelle juhtkonnaga me kohtusime, võib järgmisel aastal positiivsete stsenaariumide korral kõne alla tulla projekti koostamine. Loomulikult me tahame ministrilt teada – seniajani on see ebaselge –, kuidas see 143 miljonit eurot jaguneb, kui palju sellest 143 miljonist eurost on mõeldud jaotusvõrgu investeeringuteks, kui palju taastuvenergia investeeringute rahastamiseks ja kui palju uue õlitehase ehituseks. Tänan tähelepanu eest!

15:12 Esimees Eiki Nestor

Arupärimisele vastab rahandusminister Toomas Tõniste. Palun!

15:12 Rahandusminister Toomas Tõniste

Hea juhataja, head arupärijad ja need, kellele see teema huvi pakub! Esitasite 24. oktoobril arupärimise, kus tundsite huvi Eesti Energia investeeringute riigieelarvelise rahastamise vastu. Järgnevalt vastan esitatud küsimustele.
Esimene küsimus: "Kas rahandusministeeriumi hinnangul ei ole AS Eesti Energia rahavood, omavahendid ja laenuvõimekus piisavad, et rahastada 2019. aasta investeeringuid omavahendite ja laenudega?" Esmalt soovin rõhutada, et iga reaalne Eesti Energia aktsiakapitali sissemakse nõuab eraldi analüüsi, põhjendust ja ka otsuseid. Riigieelarves Eesti Energiale ettenähtud aktsiakapitali sissemakse ei ole ettevõttele garanteeritud, kuid see loob baasi ja võimaluse sobiva investeeringu olemasolu ja kapitalivajaduse korral selline otsus teha. Investeerimisotsuseid võidakse teha veel ka selle aasta jooksul, kuid valdavalt tehakse need 2019. aastal. Nende tegemise ajaks peab finantseerimine, sh panus omakapitali, olema tagatud kogu investeerimisperioodi jaoks. Seetõttu tuleb investeeringuid vaadata pikemalt kui vaid 2019. aasta perspektiivis. Võttes arvesse ettevõtte pikaajalisi finantsprognoose ning kreeditoridega kokkulepitud finantssuhtarvude piirväärtusi, omaniku ootuseid, sh stabiilsele omanikutulule, lähiaastate mastaapseid investeeringuid taastuvenergiasse, elektrivõrkudesse ja ka planeeritavasse õlitehasesse ning mõistliku tugevusvaru hoidmise otstarbekust, võib olla mõistlik Eesti Energia täiendav kapitaliseerimine omaniku poolt.
Teine küsimus: "Kohtumisel riigieelarve kontrolli erikomisjoniga tegi Eesti Energia juhtkond teatavaks, et kavandab Auverre 200 miljonit eurot maksvat õlitehast. Optimistliku ajakava järgi peaks ehitus toimuma aastatel 2021–2022. Eesti Energia juhtkonna selgitusel on ehituse ettevalmistustöödena 2019. aastal kavas ehitusprojekti koostamine. Miks on projekti tellimise kulu vaja kaasrahastada 2019. aasta riigieelarvest ja miks Eesti Energia ei suuda seda omavahendite abil rahastada?" Üldiselt planeerivad äriühingud oma tegevust mitu aastat ette, eriti nii mastaapsete investeeringute puhul nagu võimaliku uue Enefiti õlitehase rajamine. Äriühingult oleks vastutustundetu võtta vastu investeerimisprojekti realiseerimise otsus, ilma et selle katmiseks vajalik finantseerimislahendus oleks paika pandud ja kindel, investeerimisotsuse vastuvõtmisest kuni investeerimisobjekti valmimiseni. Lisaks on läbirääkimistel kreeditoridega vaja näidata omaniku pühendumust projekti kaasrahastamisele. Seetõttu on ka õlitehas üks investeeringuid, mis on arvesse võetud täiendava kapitalivajaduse planeerimisel, kasutamaks seda tegeliku vajaduse tekkimisel. Isegi kui 2019. aastal õlitehase investeeringuteks täiendavat aktsiakapitali reaalselt vaja ei ole, siis praeguste plaanide järgi on just 2019. aastal plaanis vastu võtta lõplik otsus, kas see investeering lähiajal tuleb.
Kolmas küsimus: "143 miljoni euro suurune summa 2019. aasta riigieelarve eelnõus koosneb omakorda

liidetavatest. Küsime, et millistes summades jaguneb 143 miljonit eurot Eesti Energia jaotusvõrgu investeeringute, taastuvenergia investeeringute ja uue õlitehase ehituse ettevalmistuse investeeringu vahel?" Nii ettevõte kui ka Rahandusministeerium on lähtunud ettevõtte finantseerimisest kui ühtsest tervikust ega ole mainitud summat jaganud konkreetsete projektide vahel. Iga konkreetse projekti finantseerimisvajadus sõltub parimast otsustamise ajal teada olevast koguinvesteeringust, Eesti Energia omavahenditest ja kreeditoride valmidusest projektidesse investeerida. Praeguste hinnangute alusel on olulisemad planeeritavad investeeringud järgmised: baasinvesteeringud elektrijaotusvõrgu töökindluse parandamiseks Elektrilevis, mida on 50 miljonit eurot aastas, millele lisanduvad n-ö viimase miili projekti investeeringud, mida on 68 miljonit eurot aastatel 2019–2022 ning kogu projekti eluea jooksul 120 miljonit eurot, millest riigi toetus katab 20 miljonit eurot. Taastuvenergia valdkonnas näevad nii omaniku ootused kui ka Eesti Energia strateegia ette märkimisväärset kasvu ning juba aastaks 2022 soovib Eesti Energia kasvatada taastuvatest ja alternatiivsetest energiaallikatest toodetud elektri hulka 40%-ni. Selle eesmärgini jõudmiseks planeeritakse ainuüksi tuuleenergia investeeringuid kogumahus kuni 350 miljonit eurot. Nagu te küsimuses nr 2 juba välja tõite, on hinnanguline investeering õlitehasesse umbes 200 miljonit eurot. Aitäh!

15:18 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ministrile. Taavi Rõivas, palun!

15:19 Taavi Rõivas
Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Nii nagu te ise ütlesite, on ju üsna selge, et ei ole vahet, kas teha otsus uue õlitehase rajamiseks sel või järgmisel aastal. Järgmisel aastal seda igal juhul ehitama hakata ei jõuta, ka kõige optimistlikuma plaani järgi mitte. See omakorda tähendab, et kui öelda, et järgmise aasta eelarves on vaja raha ette näha selleks, et võib-olla hakatakse õlitehast ehitama, siis see ei ole just eriti loogiline põhjendus, sest nagu te ise ütlesite, õlitehast sel ajal ei ehitata. Kas ei oleks ausam ja korrektsem öelda, et tegelikult on seda eraldist vaja selleks, et Eesti Energiast saaks võtta maksimumulatuses dividendi, et seda niigi kipakat eelarvet natukenegi tasakaalu poole ajada? Või eitate te seda, et tegelikult on Eesti Energia dividendivajadus see, mis tingis selle konkreetse eraldise?

15:20 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Dividendi otsustamise eeltingimus ei ole ega saa olla aktsiakapitali suurendamine, nagu ma ka oma vastustes üritasin selgitada, rääkides, miks selline võimalus on eelarves ette nähtud. Ma loodan väga, et see selgitus oli piisav.

15:20 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

15:20 Andres Herkel
Aitäh, härra esimees! Austatud minister! Ma üldiselt jagan arupärijate arusaamist, et tuleks mõelda omavahenditele või laenuvõtmise võimalustele, eriti kui intressid on madalad. Aga mind häirib selle teemakäsitluse juures ikkagi see aspekt, et me sisuliselt broneerime riigieelarvest raha, teadmata, kas seda tegelikult tarvis läheb. Riigikogu on pandud rolli, kus me anname blankoveksli. Te olete ka ise Riigikogu liige olnud. Kas ei oleks ausam ja selgem sellisel juhul tulla Riigikogu ette kas eraldi otsusega või lisaeelarvega, kui see vajadus on ilmne ja on soov seda otsust teha? Sõltumata sellest, kas ma seda otsust toetan või mitte, mulle tundub, et selline teguviis oleks palju korrektsem.

15:21 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh küsimuse eest! Jah, täna me oleme sellise võimaluse eelarves broneerinud, kuid üldreegel on ikkagi see, et investeeringud peavad kõigepealt olema Eesti Energia nõukogus heaks kiidetud ja nõutav tulumäär peab olema tagatud. Kui investeeringuks on vaja aktsiakapitali suurendada, siis selle kapitalipaigutuse tasuvust hindab Rahandusministeerium eraldi, ning kui analüüsi tulemus on positiivne, siis esitab osaluse valitseja, Eesti Energia puhul rahandusminister, Vabariigi Valitsusele

põhjendatud ettepaneku aktsiakapitali sissemakseks. Tõesti, planeeritavad investeeringud on suured ja selle koha pealt on võib-olla ka arusaadav selline ettenägelikkus, et see võimalus on meil eelarves ette nähtud.

15:22 Esimees Eiki Nestor
Jürgen Ligi, palun!

15:22 Jürgen Ligi
Härra minister! Maru tüütu on niimoodi, kui te loete paberilt tuimalt ette mingisugust kõnet. Selle arupärimise fookus on tegelikult küsimusel, kas valitsus pole Eesti Energiat dividendidest tühjaks pumbates rikkunud ära suhtarve, mida ta läheb nüüd justkui kompenseerima investeerimislubadusega, millel sisu taga ei ole, ja parandama suhtarve, mille ta ise on nässu ajanud. Palun lükake see arvamus ümber! See on arupärimise tegelik mõte. Mul on praegu ees üks Eesti Energia materjal, millesse ma ei ole jõudnud süveneda, sest see saadeti mulle äsja. Aga ma näen siin selle aastaga võrreldes dividendi mitmekordistamist tasemeni, mida ma ei ole kunagi näinud – 140 miljonit sisuliselt 2021. aastaks jne. Ühesõnaga, RES näeb esmapilgul ette sellist dividendi. Vastus ongi selles. Te olete firma rahast tühjaks pumbanud ja nüüd teete selle investeerimislubaduse, kuna see ei halvenda eelarve tasakaalu, aga dividend parandab seda.

15:24 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh küsimuse eest! Kindlasti on kreeditoride kokkulepitud finantssuhtarvude piirväärtused üks põhjusi, miks me oleme eelarves sellise võimaluse ette näinud. Kui me räägime dividendist, siis järgmisel aastal on plaanis või lootus Eesti Energiast saada 57 miljonit eurot dividendi. Sellest, mis oli kevadel riigi eelarvestrateegias ette nähtud või otsustatud, on seda umbes 13 miljonit eurot vähem. Järgmiste aastate oodatavad dividendid on Eesti Energia puhul 2020. aastal umbes 68 miljonit, 2021. aastal vist 103 miljonit ja 2022. aastal 118 miljonit eurot.

15:25 Esimees Eiki Nestor
Aivar Sõerd, palun!

15:25 Aivar Sõerd
Aitäh! Austatud minister! On väga tore, et me saime nüüd teada, kui palju riik Eesti Energialt dividendi tahab välja pumbata. Ma sain aru, et need summad 2020. aastaks lausa kahekordistuvad. Aga ma ikkagi küsin üle. Te jätsite vastamata meie kolmandale küsimusele. Kuidas see 143 miljonit eurot jaguneb? See summa on teile teada, te olete selle 143 miljonit kokku arvutanud. See summa koosneb liidetavatest. Nagu teie sõnavõtust välja tuli, 50 miljonit on ette nähtud jaotusvõrgu investeeringuteks. Uue õlitehase ehituseks järgmine aasta raha vaja ei ole. Kas ma saan õigesti aru, et ligi 90 miljonit on planeeritud taastuvenergia investeeringuteks? Olge nii kena ja öelge täpselt, kuidas see jaguneb. Riigikogul on õigus seda informatsiooni saada, sest me hakkame kolmapäeval eelarvet kinnitama.

15:26 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Nagu ma ütlesin, Rahandusministeerium on lähtunud ettevõtte finantseerimisest kui ühtsest tervikust ega ole neid summasid niimoodi konkreetselt projektide vahel jaganud. Aga jah, nagu ma vastuses enda arust kenasti ütlesin, baasinvesteeringud elektrivõrku on järgmisel aastal 50 miljonit ja sellele lisanduvad ka viimase miili projekti investeeringud, 68 miljonit. Taastuvenergia valdkonnas on järgmise paari aasta jooksul investeeringuid kogumahus 350 miljonit eurot ja õlitehasesse planeeritav investeering on täna teadaolevalt 200 miljoni ringis. Jah, järgmine aasta, ma usun ka, selle ehitamiseks kindlasti ei lähe, kuid projekteerimiseks juba võib minna ja selleks ajaks, kui tuleb otsus tehast ehitada, on väga hea, kui on teada ka finantseerimisallikas.

15:27 Esimees Eiki Nestor
Urve Tiidus, palun!

15:27 Urve Tiidus

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Jätkuks Jürgen Ligi üsna otsekohesele küsimusele küsin ma nüüd konkreetsemalt. Te nimetasite mitu korda, et üks kolmest investeeringuobjektist on taastuvenergia investeeringud ja kahe aasta peale kokku on neid 350 miljonit eurot. Lihtsalt huvi pärast küsin. Üldkoosolekuna te kindlasti teate, kus kohas need taastuvenergiaobjektid on ja kas nende seas on ka uusi meretuuleparke.

15:28 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! See üks osa võimalikust investeerimisportfellist kaasnes Nelja Energia ostuga. Teise osana on üleval olnud Tootsi tuulepark, mis on kohtuvaidluste rägastikus. Veel kord: need kõik on võimalikud ja potentsiaalsed investeeringud. See ei tähenda, et järgmine aasta me sellest 143 miljonist kõike, isegi võib-olla enamikku kasutame.

15:29 Esimees Eiki Nestor
Külliki Kübarsepp, palun!

15:29 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea esimees! Hea minister! Kuna teema puudutab väga selgelt riigieelarve menetlemist, siis kas te palun ikkagi tuletaksite meelde selle põhimõtte, mille alusel see väga kitsas tabel, mis, kui ma õigesti mäletan, on ainult viiel leheküljel, kirjutatakse lahti seletuskirjas. Miks me ei näe seletuskirjas näiteks kogu Eesti Energia kulude ja tulude jaotust detailselt? Mis alustel või kaalutlustel on seletuskirjas välja toodud need kirjed, mida me näeme?

15:29 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Seletuskiri on koostatud varasema praktika põhjal. Siin Riigikogu saalis varasematel aastatel tehtud ettepanekute ja märkuste abil üritatakse iga aastaga teha seda selgemaks ja läbipaistvamaks. Kahjuks jah, iga kord, kui siia tuleb uusi inimesi, siis need arusaamad ja mõtted muutuvad ning seda, mida alguses võib-olla muudeti ühtepidi, muudetakse aasta-kahe pärast teistpidi. Kindlasti on kõigi huvides, et eelarve oleks võimalikult hästi loetav ja selle koha pealt on võib-olla see kriitika tõesti õige, et see rida oleks võinud olla paremini lahti kirjutatud.

15:30 Esimees Eiki Nestor
Arto Aas, palun!

15:30 Arto Aas
Aitäh! Eks see debatt siin pisut pentsik ja koomiline praegu ole. Me tegelikult saame ju kõik aru, et neid liigutusi oli vaja selleks, et saada eelarve tasakaalule lähemale, ja tegelikult mingit investeeringute plaani pole. Julgen seda väita ka seepärast, et Eesti Energial on hetkel väga professionaalne juhatus ja nõukogu, kes ka ise kuulsid nendest uudistest pigem tagantjärele. See soov selliseid tehinguid teha ei ole tulnud ettevõtte seest ja kogu sektor vaatab kerge muigega, mis praegu toimub. Ma küsin siis niipidi. Te olete ise ka ettevõtja. Kas te oma ettevõttes teeksite niimoodi, et panete 100 miljonit omakapitali juurde, teadmata, kas investeeringuteks üldse vajadust on või õigupoolest pole neid plaane, aga paneksite 100 miljonit omakapitalina sisse, et see siis dividendina paari aasta jooksul välja võtta?

15:31 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Ma hakkan tagantpoolt peale. Omanikuna igal juhul, kui on plaanis teha investeeringuid ja kui on mingid konkreetsed nägemused, siis see, et sul on valmidus seda investeeringut teha, on minu meelest iseenesestmõistetav. See jutt, et Eesti Energia juhid, nagu ma aru sain, ei teagi neist investeeringutest midagi ja keegi n-ö ütleb neile ette, mida nad tegema peavad ... No ma tahaks küll näha neid juhte, kes sellist juttu räägivad! (Hääl saalist.) Finantseerimistehing, jah, ma ei tea, see, kuidas seda eelarves kajastatakse, see võib-olla tõesti ei ole nende pakutud Riigikogule, see skeem, kuidas keegi peaks midagi rahastama. Aga igal juhul on need investeeringuobjektid nende poolt tulnud, see on nende strateegias heaks kiidetud. Kui me räägime sellest, et me siin üritame selle n-ö finantseerimistehingu abil võtta rohkem dividendi välja, siis teadaolevalt on järgmine aasta plaanitud Eesti Energiast võtta dividendi 57 miljonit, aga praegu me räägime planeeritavatest investeeringutest või

finantseerimistehingust summas 143 miljonit. Kui rääkida sellest, et me oleksime tahtnud selle dividendina välja võtta, siis oleks ka dividendisumma olnud 143 miljonit.

15:33 Esimees Eiki Nestor
Peep Aru, palun!

15:33 Peep Aru
Aitäh! Hea ettekandja! Saime teada, kui palju järgneval neljal aastal riigieelarve tasakaalustamiseks dividendi Eesti Energiast RES-i alusel välja võetakse. Järsku oled nii hea ja ütled meile ka, kui palju riigieelarvest RES-i kaudu või RES-i põhimõtetel järgneval neljal aastal raha eraldatakse. Me teame ainult 2019. aastal eraldatavat, aga milline on riigieelarvest eraldatav raha investeeringuteks aastatel 2020, 2021 ja 2022?

15:34 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Kui me räägime Eesti Energia kontekstis, siis seesama 43 miljonit võib kanduda ka 2020. või 2021. aastasse. Nii et see ei tähenda, et see summa iga aasta selle võrra suureneks, et kõik järgmine aasta ära kasutataks. Ma just olengi üritanud korduvalt öelda, et see on potentsiaalne valmisolek selleks, kui tekib vajadus need investeerimisotsused teha. Kui me räägime üldse meie dividendipoliitikast, siis jah, nagu varem, nii ei toimunud ka selle aasta kevadel riigi eelarvestrateegias ettenähtud dividendipoliitikas väga suurt muutust. See suurusjärk, mis me dividendidest loodame saada, on 116 ja 180 miljoni vahel igal aastal.

15:35 Esimees Eiki Nestor
Kalle Palling, palun!

15:35 Kalle Palling
Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Siia saali sisse tulles on tegelikult juba õhust tunda, et te seal puldis piinlete ja tahaksite öelda, et tegelikult see 143 miljonit pannakse riigieelarvesse selleks, et järgmise viie aasta riigi eelarvestrateegia tasakaalu saaks. Äkki te ütletegi meile – ma arvan, et te saate ise sellest aru ja kõik siin saalis on aru saanud –, et neid investeeringuid järgmine aasta ei tehta, need on potentsiaal tuleviku jaoks. Vabandusi võib ju välja mõelda ühesuguseid või teistsuguseid. Aga kui suur oli esialgse prognoosi ja tegelikkuse vahe riigi eelarvestrateegias, kui te sinna kabinetti läksite? Kui palju te pidite Eesti Energiast viie aasta peale dividendiprognoosi juurde küsima, võrreldes sellega, mis teie enda kui üldkoosoleku konservatiivne hinnang sellele oleks olnud? On see 100, 200, 300 miljonit? Mis see on?

15:36 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Kui me räägime 2019. aasta riigieelarve kontekstis, siis Eesti Energia dividendisumma aastate peale võetuna vähenes, ma julgen öelda, umbes 50 miljonit. Kui me räägime piinlemisest, siis võib-olla tõesti ma piinlen siin, seda sellepärast, et ma ei taha hakata rääkima sellel teemal, kuidas kunagi Reformierakonna juhitud valitsus kasutas seda skeemi, et saada rohkem dividendi ja viia eelarve tasakaalu. Need on võib-olla erinevad teemad, täna igatahes ei olnud see kindlasti eesmärk.

15:37 Esimees Eiki Nestor
Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, rahandusminister! Avan läbirääkimised. Arupärijate nimel Jürgen Ligi, palun!

15:37 Jürgen Ligi
Härra juhataja! Austatud kolleegid! Rahandusminister, kui nii tohib öelda, lõpetas enda tasemel. Tema muidugi ei vastuta millegi eest, mis on toimunud tema valitsuskoalitsioonis oleku ajal, ta saab lihtsalt näpuga näidata, et midagi toimus, küll aga ei seleta ta midagi ära, sest ta ei saa ilmselt ka aru, mis toimus.
Vastustest arupärimisele tuli muidugi välja see, mida me arvasimegi välja tulevat: tegemist on kõige ehtsama finantspesuga. See tähendab, et eelarvesse joonistatakse üks finantstehing, mis võimaldab

eraldada raha, antud juhul Eesti Energiale, aga ei tekita kulu ehk eelarve tasakaalule probleemi. Teiselt poolt võetakse ebaproportsionaalselt palju välja dividendi. Viited kaugemale minevikule on antud juhul lihtsalt harimatud, aga ma võin ju neid viiteid ka kirjeldada. Investeerimine ja dividendivõtt korraga ei ole iseenesest patt, see ongi isetehtud asi, aga siin on suur vahe, kas investeeringud tegelikult on või ei ole. Dividendiootus on eelarves alati stabiilne. Üks aus rahandusminister tahabki, et dividende makstakse stabiilselt, aga ta vaatab loomulikult iga firma finantsnäitajaid, dividendi maksmise võimet ja investeerimisplaane ning siis ütleb: sel aastal saame sellelt firmalt nii palju dividendi võtta, tollelt nii palju. Ja nii on vaadatud kogu aeg ka Eesti Energia puhul.
Selle, mis minevikku puutub, ma õiendan ära. Eleringilt võeti üks kord, see oli tõenäoliselt 2010, hästi palju dividendi välja, isegi superdividend oli see, mis eelarve tasakaalu ei parandanud, aga tekitas likviidsust. Ma pakun, et see oli aastal 2010. Aga seal oli see põhjus, et Eesti Energia ja Elering läksid lahutamisele, esiteks, ja teiseks Euroopa finantskriis jätkus. Me pidime endiselt eelarvet kärpima, me kärpisime seda suurusjärgus 2% või 3% SKP-st, teised riigid on seda ainult kõige mustematel aastatel pidanud tegema, pärast 9%-list kärbet 2009. aastal. Teinekord tegime seda, et võtsime dividendi ja paigutasime raha ära siis, kui oli Auvere elektrijaama ehitamine. Ilmselt oli see 2012. See ongi normaalne. Toomas Tõniste, see ongi normaalne! Paned raha sisse, ehitad elektrijaama, aga dividendi võtad ikka. Tulevikus saad dividendi loodetavasti rohkem. Need asjad on võimalik lahus hoida, teie olete need kokku mäkerdanud ainult eelarve suuremaks joonistamise eesmärgil. Meie nii ei teinud. Tõendiks on muidugi see, kuidas siin kirjeldati investeerimist tulevikus, st õlitehase ja taastuvenergia investeeringuid, nagu ma aru sain. Mõlemad venivad, kumbagi ei juhtu järgmisel aastal, küll aga järgmisel aastal dividendiootus neljakordistub. Mina loen välja – võib-olla ma viimase numbriga eksin –, et võetakse peaaegu 60 miljonit dividendi, kui sel aastal oli plaan võtta 15 miljonit. See on neljakordistumine. Mis edasi? 2020. aastal võib-olla mingi investeering juba tuleb. Siis on korraga veel rohkem, siis on 70 miljonit. Üsna tõenäoliselt aasta hiljem tulevad kätte need suured investeeringud, õlitehased ja asjad. Siis on juba tollega võrreldes topelt, 140 miljonit. Edasi, 2022. aastal on umbes 120 miljonit. Vaat siin ma viimast numbrit ei lugenud välja, võib-olla on see 117. On ju ilmselge, et dividende te mitmekordistate ainult sellel põhjusel, et teil oli vaja RES-i kirjutada eelarve tasakaal, mida te justkui olete lubanud. Aga samal ajal broneerite finantstehingu, mis on ju näiliselt rahatu tehing, eelarves kulu ei tekita, ja selle saab ära pesta, tasakaalu heaks dividendi välja võttes. Seda te olete teinud. Aitäh, härra minister, et selle ära tõestasite, et nii ongi, nagu me arvasime!

15:42 Esimees Eiki Nestor
Rohkem ei ole Riigikogu liikmetel soovi läbi rääkida, ministril ka ei ole. Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

2. 15:42 Arupärimine kultuuriministri vastutuse kohta kultuuriasutuste eelarvedistsipliini järgimisel (nr 457)

15:42 Esimees Eiki Nestor
Arupärimine. Esitajad on Arto Aas, Aivar Sõerd, Urve Tiidus, Jürgen Ligi, Jüri Jaanson, Lauri Luik, Liina Kersna, Ants Laaneots, Peep Aru, Aivar Surva, Valdo Randpere, Mati Raidma, Urmas Kruuse, Kalle Laanet, Madis Milling, Kristen Michal, Meelis Mälberg, Yoko Alender, Heidy Purga, Taavi Rõivas ja Maris Lauri. Arupärijate nimel Arto Aas, palun!

15:42 Arto Aas
Austatud Riigikogu! Vastab tõele, et umbes kuu aega tagasi, 13. novembril esitasid meie fraktsiooni liikmed arupärimise kultuuriministrile seoses väga suurte segadustega Kultuuriministeeriumi valdkonnas. Sisuliselt napilt nädalase etteteatamisega lõpetas Eestit enim rahvusvaheliselt esindanud teater oma tegevuse ja lisaks sellele on eelarvedistsipliin käest ära mitmes teises kultuuriasutuses. Vahest kõige olulisem teema meie jaoks on Teater NO99 lõpetamine. Tuletan meelde, et 2012. aastal, kui asutati SA Teater NO99, oli eesmärgiks eesti rahvuskultuuri rikastamine, eesti kultuuri- ja teatrimõtte edendamine, eesti keele hoidmine, eesti kultuuri ja teatrikunsti aktiivne lõimimine Euroopa kultuuriruumiga ja samuti osalemine nüüdisaegse kultuuri protsessides võrdväärse kunstilise

partnerina. Meie enda abil ja initsiatiivil see teater loodi, eelkõige Urmas Paeti toel. Oleme alati olnud selle teatri suured fännid ja austajad, isegi nendel hetkedel, kui see teater on olnud meie enda suhtes väga kriitiline, kohati isegi julm. Aga me oleme hinnanud nende kunstilist panust eesti kultuurilukku. Nüüd, kuus aastat hiljem on teatri ümber suur segadus. On mõistetamatu ja arusaamatu, kas sihtasutuse tegevus on lõpetatud või on lõpetatud ainult teatri tegevus. Arusaamatud on teatri tegevuse lõpetamise põhjused. On jäänud selgusetuks, kas segadus tuleneb finantsilisest olukorrast või millestki muust. Me teame, et varasemal ajal on teatril olnud kahjum: 2016. aastal 116 000 eurot, 2017. aastal 85 000 eurot. See on meie arupärimise esimene pool.
Teine pool puudutab teisi kultuuriasutusi ja nende finantsprobleeme. Kultuuriministeeriumi kontroll kultuuriasutuste eelarvete üle on olnud meie hinnangul väga halb, kusjuures Kultuuriministeeriumi esindaja on Eesti Kontserdi, Vene Teatri ja ka Eesti Draamateatri nõukogus.
Kokku on meil hulk küsimusi, mis on jagatud seitsmeks plokiks. Esiteks, millal täpselt sai kultuuriminister teada Teater NO99 teatritegevuse lõpetamisest, millised olid kunstilise juhi otsusest tulenevad ministri sammud, millal teavitati valitsuskabinetti ja millal sai sellest teada peaminister? Teiseks tahame teada, milliseid alternatiivseid võimalusi ministeerium kaalus Teater NO99 tegevuse jätkamiseks. Näiteks, kas kaaluti võimalust kuulutada välja konkurss, et leida teatrile uus kunstiline juht? Meid huvitab ka see, mis saab teatri töötajatest. Kolmas NO-d puudutav küsimus on see, milline oli finantsolukord ja külastatavus.
On ka neli küsimuste plokki teiste kultuuriasutuste kohta. Milline on finantsolukord SA-s Vene Teater ja mis jääb täpsemalt tegemata 130 000 euro suuruse puudujäägi tõttu? Mis põhjustel rikuti SA-s Vene Teater eelarvedistsipliini ja kas see puudujääk on seotud etendusasutuste tegevustoetusega? Järgmine küsimuste plokk puudutab Eesti Kontserti ja SA-d Eesti Draamateater. Kas ministri võimaldatud nõrk eelarvedistsipliin lubadusega tasandada eelarvemiinust 300 000 euroga Eesti Kontserdi järgmise aasta eelarve arvel kohaldub ka Eesti Draamateatrile, kus eelarvemiinus on väidetavalt 400 000 eurot, ja Vene Teatrile, kus eelarvemiinus on 130 000 eurot? Kas selliste lubaduste andmine järgmise aasta eelarve kasutamiseks kuulub üldse ministri pädevusse või on see Riigikogu roll? Kuidas praeguste eelarveaukude lappimine järgmise aasta eelarverea abil parandaks teatrite olukorda pikas perspektiivis? Lõpetuseks tahame teada, kelle otsusega on määratud arupärimises väljatoodud kultuuriasutuste nõukogude koosseisud, kes pole piisavalt kontrollinud asutuste finantsilist tegevust. Palume ministrilt vastuseid, mis seis kultuuriasutustes on. Meie arvates peavad rahaasjad olema korras, et tegevus oleks jätkusuutlik, läbipaistev ja hästi finantseeritud. Aitäh!

15:47 Esimees Eiki Nestor

Arupärimisele vastab kultuuriminister Indrek Saar.

15:47 Kultuuriminister Indrek Saar

Austatud Riigikogu juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Head küsijad! Arupärijad esitasid seitse küsimust, mis omakorda koosnesid mitmest küsimusest. Selguse huvides loen küsimused eraldi ja siis vastan neile.
Esimene küsimuste plokk. "Millal täpselt sai kultuuriminister teada SA Teater NO99 teatritegevuse lõpetamisest?" See oli 30. oktoobril, kui ma kohtusin Tiit Ojasoo ja Ene-Liis Semperiga ja nad teavitasid mind, et teater ei näe enam võimalust jätkata. "Millised olid kunstilise juhi otsusest tulenevalt ministri sammud?" Võtsin info teadmiseks ja panin juhatuse liikmele südamele, et edasised sammud tehtaks koostöös nõukoguga. "Millal teatati otsusest valitsuskabinetile?" NO99 loominguline kollektiiv saatis 31. oktoobril 2018 avalikkusele pöördumise, et ei näe võimalust NO99 teatritegevusega jätkata. Valitsus sai sellest pöördumisest teada koos ülejäänud avalikkusega samal ajal ja valitsusele esitas Kultuuriministeerium SA Teater NO99 lõpetamise korralduse kuu aega hiljem, 30. novembril 2018. "Kas peab paika väide, et peaminister sai uudisest teada samal päeval, kui see ilmus ajakirjanduses?" Ma ei tea, millisele väitele te viitate, aga igal juhul ei ole selles väites põhjust kahelda, minu arvates.
Teine küsimuste plokk. "Milliseid alternatiivseid võimalusi ministeerium kaalus Teater NO99 tegevuse jätkamiseks – näiteks kuulutada välja konkurss, et leida teatrile uus kunstiline juht?" Arvestades NO99 teatri toimimise aluseid ja loomingulist ülesehitust, ei olnud võimalik ega mõeldav, et otsitakse uus kunstiline juht ja tegutsetakse edasi NO teatri nime all. See oleks olnud täiesti arusaamatu lahendus nii meie enda kallile publikule kui ka rahvusvaheliselt. "Mis saab teatri töötajatest?" Sihtasutuse lõpetamine toob kaasa kõigi töölepingute lõpetamise vastavalt seadusele. Kõik sotsiaalsed garantiid, millele

töötajatel on õigus, saavad tagatud ja täidetud.
Kolmas küsimuste plokk. "Milline on tegelik SA Teater NO99 finantsolukord?" Tegelik olukord on selline, nagu on ennegi välja öeldud: teater toimis ja sai majanduslikult hakkama, teatril ei ole võlgu ega ajatatud makseid. "Milline oli Teater NO99 külastatavus 2016, 2017, 2018 aastatel?" 2016. aastal külastas NO teatri etendusi 23 331 inimest, 2017. aastal 18 883 inimest, 2018. aasta esimese kümne kuuga külastas teatrit 9251 inimest.
Neljas küsimuste plokk. "Milline finantsolukord on SA-s Vene Draamateater ning mis jääb täpsemalt tegemata 130 000 €-se puudujäägi tõttu?" Vene Teatri tegevdirektor Margus Allikmaa on Kultuuriministeeriumile kinnitanud, et teatri seis on rahuldav, kulusid hoitakse kontrolli all ja omatulu teenimine on paranenud. Selle aasta piletimüük on parem kui aasta tagasi, teater toimib tavapäraselt, annab etendusi ja toob välja uuslavastusi. "Mis põhjustel rikuti SA-s Vene Draamateater eelarvedistsipliini?" Sihtasutuse Vene Teater eelarve prognoosimisel on tõepoolest tehtud vigu ja uuelt juhilt ootame selliste eksimuste vältimist. Mõistame, et olukorda pole võimalik korda saada üleöö, kuid loodame, et õiged otsused toovad kiiresti kaasa positiivse muutuse ja majandusliku seisu paranemise. "Kas puudujääk on seotud etendustegevuse toetusega?" Puudujääk ei ole seotud toetuse suuruse või väidetava vähesusega. Nii on ka hetkel veel teatri juhatuse liige ja kunstiline juht kinnitanud näiteks eelmise aasta septembris ajalehes Sirp: "Riigi rahaline toetus teatrile on igati viisakas, Vene teatril on kaunis ja värskelt renoveeritud hoone Tallinna kesklinnas, suur saal – kõik vajalik on olemas. Nüüd tuleb vaid ise rohkem tööd teha ja raha juurde teenida." Puudujääk saab olla seotud ikka ja ainult kas liiga suurte kuludega või liiga väikeste tuludega. Kahjuks langesid Vene Teatris ühel hetkel mõlemad asjaolud kokku ning teater ei reageerinud selles olukorras ka piisavalt kiiresti.
Viies küsimus: "Kas ministri poolt võimaldatud nõrk eelarvedistsipliin – lubadusega tasandada eelarvemiinust 300 000€ SA-s Eesti Kontsert 2019. aasta arvelt kohaldub ka SA-le Eesti Draamateater, kelle eelarvemiinus on 400 000€ ja SA-le Vene Draamateater, kelle eelarvemiinus on 130 000€? Kas selliste lubaduste andmine järgmise aasta eelarve kasutamiseks kuulub ministri pädevusse enne 2019. aasta riigieelarve vastu võtmist Riigikogus?" Vastavalt riigieelarve baasseaduse §-le 60 võib minister võtta rahalisi kohustusi eelseisvateks eelarveaastateks 50% ministeeriumi valitsemisala vastava eelseisva eelarveaasta kululae piirmääraga vahenditest. See mahub sinna väga ilusasti. Soovin juhtida teie tähelepanu sellele, et Eesti Draamateatris ei ole tegemist eelarvemiinusega, nii nagu meie sellest talupojaloogika järgi aru saame, vaid 2017. aasta majandusaasta tulemiga, mille põhjuseks on amortisatsioonikulu. Sellest, kuidas see tekib, peaksite te olema vist ka ise teadlikud, kui te vähegi olete mõne asutuse majandusaasta aruannetega tutvunud. Kui on tegemist kõrgelt hinnatud kinnisvaraga ja sinna parasjagu aktiivselt ei investeerita, siis amortisatsioonikulu on kõikidel sellistel asutustel reeglina alati suurem kui omavahenditest teenitud positiivne tulem.
Kuues küsimus: "Kuidas praeguste eelarveaukude lappimine 2019. aasta arvelt parandab teatrite olukorda pikas perspektiivis?" Kõigi nende sammude eesmärk on anda teatritele võimalus viia ellu vajalikud muudatused ning tagada jätkusuutlikkus. Juhin teie tähelepanu, et kultuuriasutuste, sh teatrite olukorra parandamiseks oleme suurendanud kultuuritöötaja miinimumpalka viimase nelja aastaga peaaegu 80% ja suurendanud ka üldisi palgafondi vahendeid. Samuti on järgmise aasta eelarves ette nähtud 2 miljoni euro suurune remondifond nende riigiasutuste ja riigi osalusega sihtasutuste jaoks, kelle hooned ei ole RKAS-i hallata. See ka mõnevõrra vähendab seda amortisatsioonist tekkivat näilist miinust.
Seitsmes küsimus: "Kelle otsusega on määratud arupärimises välja toodud kultuuriasutuste nõukogude koosseisud (eraldi välja tuua), kes pole teinud piisavat kontrolli asutuste finantsilise tegevuse üle?" Sihtasutuste nõukogud määratakse asutaja esindaja poolt. Riigivaraseaduse § 81 lõige 4 sätestab, et kui riigi asutatud sihtasutuse nõukogusse on asutajaõiguste teostajal õigus määrata üle ühe liikme, siis vähemalt ühe neist valib ta rahandusministri ettepanekul. Seda praktikat oleme ka arupärimises välja toodud kultuuriasutuste nõukogude koosseisude puhul rakendanud. Me mõistame selle sätte mõtet nii, et selle eesmärk on tugevdada riigi huvide kaitset just nõukogu pädevuse tõstmise teel finantsvaldkonnas. Seda kinnitab ka riigivaraseaduse seletuskirjas kajastatu äriühingute analoogiast lähtuvalt. Et suurendada nõukogude koosseisude pädevust finants- ja järelevalvevaldkonnas, on uue alusena sätestatud kohustus ka sihtasutuste puhul valida vähemalt üks nõukogu liige rahandusministri ettepanekul.
Jah. Sellega said teie esitatud küsimused vastatud. Tänan!

15:55 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ministrile. Jürgen Ligi, palun!

15:56 Jürgen Ligi
Aitäh! Härra minister! Kultuuriasutuste finantskultuur ei ole olnud kõige parem muudelgi aegadel, aga iga ministri vastutus on tegelikult seda peale suruda, vähem tuleb rääkida kulude kasvust ja olla range. Aga teie käest ma küsin Eesti Kontserdi eelarve kohta, mis on loomulikult üks päevakajalisi lemmikteemasid. See 300 000 euro suurune miinus sel aastal, mida tahetakse katta järgmise aasta tulude arvel, tekitab ju kokku järgmise aasta eelarvele pinget 600 000 euro võrra, nagu ma aru saan. Kui ma eksin, siis parandage mind. Aga igal juhul on enamik Eesti Kontserdi eelarvest tõenäoliselt püsikulud ja kontserttegevuse kulud on 1 miljon. Kui 1 miljonist 300 000 ära võtta ja järgmiseks aastaks ka pinge sisse kirjutada, kuidas siis on nende muutuvkuludega Eesti Kontserdis teie hinnangul võimalik toime tulla? Kogu see 9 miljonit on ju suuresti ikkagi püsikulud.

15:57 Kultuuriminister Indrek Saar
Jaa, see miinus tekkis suuresti 2017. aastal ja 2018. aastal ei suudetud seda katta, kuigi see väidetavalt oli plaanis. Sellest tekkis omakorda probleem pärast suvist perioodi, kui oli selge, et tulud ei ole olnud nii suured, kui plaaniti, ja kulud on võib-olla olnud suuremad. See moodustab siiski Eesti Kontserdi eelarvest *ca* 3%. Jah, aga me peame vaatama Eesti Kontserdi eelarvet tervikuna. See ei puuduta mitte ainult otseselt kontserttegevust, vaid see puudutab igasugust Eesti Kontserdi majandamist, tuleb vaadata, kust on kulude poolelt võimalik 3% tagasi tõmmata, või tuleb vaadata üle, kuidas on võimalik teenida tulu, nii et laekuks see, mida on reaalselt prognoositud. See on Eesti Kontserdi juhatuse mure ja seda, et eelarvet suudetakse täita, peab omakorda jälgima Eesti Kontserdi nõukogu.
Minister kindlasti ei peaks hakkama tegelema *micromanagement*'iga ehk käsitsi ühtegi allasutust juhtima. Kui Kultuuriministeeriumis seda tegema on hakatud – lähiajaloost võib leida näiteid, kui seda on tehtud –, on sellega kaasnenud alati üksjagu jama, sest rollid on läinud sassi. Kindlasti ei saa see olla efektiivne, sest Kultuuriministeeriumi haldusalas on üle 50 allasutuse. Kui minister neid ainuisikuliselt juhtima hakkaks, siis ma ei kujuta ette, mis tulemus sel kõigel oleks, rääkimata sellest, et see oleks ju kõikide seaduste mõttega vastuolus.

15:59 Esimees Eiki Nestor
Yoko Alender, palun!

15:59 Yoko Alender
Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Küsisime küll siin eelarvedistsipliini kohta, aga ma natuke laiendaks kogu seda teatrite rahastamise temaatikat, kuna NO teatri lugu on andnud selleks põhjuse. Kunstilistest põhjustest võin ma aru saada, kui trupp lõpetab, aga kui me paneme selle asja konteksti, tegemist on riigi osalusega sihtasutusega, siis kas selline praktika tekitab riske ka edaspidiseks? Nendes teatrites töötab lisaks kunstilistele juhtidele palju inimesi. Kas selliste teatrite puhul on õigustatud riigi osalusega sihtasutuse vorm? Kas sama saatus võib oodata draamateatri ja teiste Eesti teatrite töötajaid? Kuidas kommenteerite?

16:00 Kultuuriminister Indrek Saar
Kindlasti mitte! Me saame kõik aru, et Teater NO99 loomine käis natuke teistsuguste printsiipide järgi. Kui me vaatame üldist teatrivõrgustikku, mis on moodustatud riigi või riigi ja kohaliku omavalitsusega kahasse asutatud sihtasutustest, eriti, kui me räägime regionaalsetest teatritest, siis on ju selge, et need ei saa olla seotud ühe kunstilise nägemusega. Nad peavad tagama repertuaari n-ö hällist hauani ja seinast seina ning suutma tagada ka järjepidevuse. Nad ei saa võtta selles mõttes selliseid kunstilisi riske, mis ühel päeval viiksid nende sulgemiseni. Igal juhul tuleb tagada nende järjepidevus. Teater NO99 oli asutatud, nii nagu ka arupärijate esindaja ette luges, öeldes selgelt välja, et selle teatri tegevus on ajaliselt piiratud. NO99 kogu filosoofia seisnes selles, et see on n-ö mahalugemine, ja iga uue projektiga kukkus number allapoole. Selles, et selle teatri kunstilisel seltskonnal tekkis arusaam, et jaks sai otsa natukene varem, kui lõppesid need numbrid, ei ole midagi nii väga erilist. Elus juhtub ikka niimoodi, et teed mingi plaani, aga siis pead olema valmis seda korrigeerima. Kindlasti ei puuduta see

valdavat osa Eesti teatrivõrgustikust, mille mõte on tagada teatri kättesaadavus võimalikult paljudele inimestele võimalikult kogu Eestit katvalt.
Aga mis puudutab finantsdistsipliini – tulen mõnevõrra tagasi selle juurde, millele Jürgen Ligi enne viitas –, siis loomulikult on igasugusel majandusüksusel, sõltumata sellest, millega ta tegeleb, kohustus oma eelarvet jätkusuutlikult majandada. Olen sellest printsiibist kogu aeg lähtunud ja arvan, et sellest tuleb lähtuda ka tulevikus. Tuletan meelde, et Kultuuriministeeriumi haldusalas on üle 50 sihtasutuse. Kui te mõtlete viimaste aastate seisu peale, siis kas te saate öelda, kui te siiralt vastate, et teil on tõepoolest tõsine mure, et kultuuriasutused ei ole jätkusuutlikud? Valdav osa neist on toimetanud suurepäraselt, kõikvõimalikud tegevusnäitajad kas püsivad stabiilsed või isegi kasvavad.

16:03 Esimees Eiki Nestor
Arto Aas, palun!

16:03 Arto Aas
Aitäh! Ma tahtsin täpsustada, et amortisatsiooni arvestamisel on siiski omad sisulised põhjused ja me ei saa öelda, et sealt tekkivad miinused on näilised. Proovige amortiseeruvate vahenditega 20 aastat mitte tegeleda, vaadake, kui näiline see lõpuks on. Nende murede tulevikku lükkamine või ärapeitmine on tegelikult rumal ja lühinägelik. Ma tuleksin uuesti Eesti Kontserdi juurde. Need lood, mida me Eesti Kontserdi rahaasjadest ja asjaajamisest oleme meedia vahendusel lugenud, on ikkagi üsna kurioossed, kui mitte öelda, et skandaalsed. Ma arvan, et poliitik oleks pidanud ammu tagasi astuma või tegelema saadud kriminaalsüüdistustega, kui ta oleks käitunud samamoodi või andnud sarnaseid vastuseid, nagu Eesti Kontserdil, tundus, oli tavaks. Kuidas te ikkagi selle mentaliteedi ja nende käitumistavadega seal tegelete? Te olete küll, tunnistan, väga sujuvalt nendest probleemidest puhtalt pääsenud, aga mingi muudatus peaks nende uudiste taustal siiski aset leidma.

16:04 Kultuuriminister Indrek Saar
Ma kõigepealt tuletan meelde, et on toimunud üks märkimisväärne muutus kogu SA Eesti Kontsert juhtimises. Eesti Kontserdil on uus nõukogu täiesti uue koosseisuga, mis jätkuvalt arvestab küll meie ette pandud kohustusega, et selles nõukogus oleks kindlasti ka üks rahandusministri ettepanekul esitatud liige. Uus kuueliikmeline nõukogu on hiljuti määratud ja on asunud tööle. Selle nõukogu ülesanne on kindlasti lahendada need finantsmured, mis Eesti Kontserdi ees seisavad, tuleb leida Eesti Kontserdile juht, sest tänase juhi tööleping lõpeb jaanuari lõpu seisuga, ja kindlasti saab see nõukogu ka laiemalt küsida, mis on üldse Eesti Kontserdi roll Eesti muusikaelu korraldamisel. Ma arvan, et iga sellise nõukogu roll on vaadata ka laiemat pilti. Aga nõukogu on alles hiljuti kogunenud. Mul ei ole põhjust arvata, et nad ei võta oma tööd tõsiselt, aga kindlasti läheb neil natukene aega, et oma plaanid kokku leppida ja siht paika saada.
Mis puudutab kinnisvarateemasid, siis loomulikult võiks RKAS-i nõukogu endise esimehega pikalt diskuteerida selle üle, kuidas RKAS toimib ja kas see on kõige efektiivsem viis riigivara majandamiseks. Nagu elu näitab, tihtipeale see nii ei ole ja sellega kaasneb hulk raiskamist. Me võiksime päris pikalt rääkida ka sellest, kuidas me oleme sinnamaani jõudnud, et nii nagu RKAS ühe või teise asutuse üle võtab, nii püsikulud kohe kasvavad. Me võime arutada seda, kas see, et asutusi majandatakse ise ja nüüd on nendele asutustele tekkinud ka elementaarne remondifond, mis võiks olla loomulikult mõnevõrra suurem, on efektiivne viis või on efektiivsem see, et me anname kõik need teenused üle RKAS-ile, kes ei pruugi tihtipeale üldse aru saada, mis on ühe või teise asutuse spetsiifika, ja tahab lisaks kõigele ka kasumit teenida. See on ilmselt ka omakorda diskussiooni koht.

16:06 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru, palun!

16:06 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Te juba puudutasite siin SA Eesti Kontsert väga suur puudujääki, seda 300 000 eurot, ja olete kindlasti põhjalikult analüüsinud, millistel põhjustel ikkagi selline 300 000 euro suurune puudujääk sai tekkida. Kus olid need põhjused ja millest see puudujääk koosneb? Ootan sellist põhjalikumat ja laialivõetud pilti.

16:07 Kultuuriminister Indrek Saar
Seda, millistest detailidest see koosneb, peate te küll küsima sihtasutuse juhi ja vajadusel nõukogu käest. Minu mälu järgi on sihtasutuse juht ka avalikkuse ees selgitusi andnud, et kus nad olid tulude suhtes liiga optimistlikud ja kus kulud, vist põhiliselt produktsioonikulud, läksid planeeritust suuremaks. Nagu ma ütlesin, selle jaoks ongi sihtasutusel nõukogu, mille määrab valdkonnaminister, et nõukogu koostaks jätkusuutliku eelarve ja kontrolliks juhatuse tööd. Kultuuriminister kindlasti mikromänedžmendiga tegelema ei peaks. Mis aga puudutab seda, kas Kultuuriministeerium on saanud piisavalt informatsiooni selle kohta, kas arvepidamine on tulevikus realistlik, siis ütlen, et SA Eesti Kontsert auditikomitee on sügisel mitu korda kogunenud, ta on analüüsinud seda seisu ja teinud oma ettepanekud, mida on järgmise aasta eelarve tegemisel arvestatud. Mul ei ole põhjust arvata, et auditikomitee, nõukogu ja juhatus kokku ei suuda teha adekvaatset eelarvet 2019. eelarveaastaks.

16:08 Esimees Eiki Nestor
Madis Milling, palun!

16:08 Madis Milling
Suur tänu, härra juhataja! Austatud minister! Teie sõnutsi oli Teater NO99 finantsolukord igati hea või rahuldav. Ometigi, lõppeva aasta mais või kuskil selle kandis koondati teatrist pool tehnilisest personalist: grimeerijaid, kostümeerijaid, lavatehnilist personali. Kas sellest, miks see suur koondamine toimus, oli teatri juhiga ka juttu? Kas koondamine väljendab head finantsolukorda?

16:09 Kultuuriminister Indrek Saar
Tänan! Nõukogu informeeris mind kevadel tehtud muudatustest, sellest, et nad vaatavad oma kulupoole üle. Kuna teatri etendustegevuse maht oli vähenenud, siis oli igati mõistlik, et juhatus ja nõukogu vaatasid üle, mis on see kulubaas, millega toimetatakse tingimustes, kus tulu prognoositakse selgelt vähem. Nende muudatuste tulemusena on ka eelarve igati jätkusuutlik.

16:10 Esimees Eiki Nestor
Peep Aru, palun!

16:10 Peep Aru
Aitäh! Hea minister! See on ilmselt õige, et kultuuriminister ei suuda süveneda kõigi 50 sihtasutuse või allasutuse tegevusse ja teha otsuseid just nimelt finantsilises mõttes. Aga ma loodan, et väga põhjalikult uuriti rahalisi pabereid, kui tuldi vastu asutusest tulnud ettepanekule järgmise aasta raha ettepoole tuua. Kas kultuuriminister on süvenenud teise suurde probleemi: ega ometi mitte need head inimesed NO teatrist, kes koos ei suutnud enam uut luua, eesti kultuurile kaduma ei lähe?

16:10 Kultuuriminister Indrek Saar
Mul ei ole põhjust arvata, et need inimesed eesti kultuurile kaduma läheksid. Ma arvan, et paljusid neist ootavad kindlasti loomingulised väljakutsed mitmetes Eesti kultuuriasutustes. Võib-olla mõni neist kasutab seda võimalust ka selle jaoks, et maailmas ringi vaadata. Arvestades, kui rahvusvaheline on olnud NO teatri tegevus, ei oleks selles midagi üllatavat. See, et ennast aeg-ajalt loominguliselt täiendatakse ka väljaspool Eestit, käib professionaalse arengu juurde. Ma väga loodan, et need inimesed leiavad kõik endale tööd ja leiba ka tulevikus.

16:11 Esimees Eiki Nestor
Urve Tiidus, palun!

16:11 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Te ütlesite, et Eestis oli üks teater, kes julges võtta loomingulisi riske. Ma tegin sellest järelduse, et teised justkui neid ei võtaks. Te rääkisite ka teatrivõrgustikust, regionaalsest haardest jne. Ma siiski palun teil natuke seda kommenteerida. Minu

meelest on Eestis väga tõsiselt innovaatilisi teatreid ja võetakse ka riske. Ega te ometi ei jagagi Eesti teatreid põhimõtteliselt niimoodi n-ö uuendusmeelseteks, riskimeelseteks teatriteks ja konservatiivsemateks teatriteks?

16:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh, hea kolleeg, tähelepanu juhtimast, kui minu sõnakasutus oli ebatäpne! Ma kindlasti ei jaga neid niipidi, küll aga, kui me räägime riigi asutatud sihtasutustest, siis ainuke, kellel on selline ajaline ettemääratus olnud kirjutatud juba nimesse, on olnud Teater NO99. Nii see teiste riigi asutatud sihtasutuste puhul ei ole. Ma ei suuda tänasel päeval küll ette kujutada, et ükski teine neist sisuliselt oma tegevuse lõpetaks. Ma kujutan ette, et mingi etapp võib läbi saada ja inimesed võivad vahetuda, nii nagu ikka, aga et nad sisuliselt oma tegevuse lõpetaksid, seda ma ette ei kujuta. Selles suhtes olen ma veel eriti teiega nõus, et Eesti teatripilt on väga-väga mitmekesine. Eriti arvestades, kui väikese elanike arvuga riigiga on tegemist, on see mitmekesisus, mis meie teatripildis on, muljet avaldav, ükskõik, millega me ennast maailmas võrdleme. See on kindlasti ka üks osa meie rahvuslikust identiteedist ja meie teatritraditsioonidest, aga see on võimalik olnud tänu sellele, et meil on tehtud teatrit väga erinevates formaatides. Need on riigi asutatud sihtasutused, avalik-õiguslik rahvusooper, mis tagavad n-ö selle vundamendi, ja siis on hulk erinevas formaadis töötavaid teatreid, kes ka ühel või teisel moel saavad riigieelarvest kas otsesemalt või kaudselt toetust ja loovad seda mitmekesisust veel hulgaliselt juurde. Ma arvan, et selles mõttes on meie pilt väga hea. Loodame, et ka tulevikus pakutakse teatritele jätkuvalt töörahu.

16:14 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, kultuuriminister Indrek Saar! Avan läbirääkimised. Arupärijate nimel Jürgen Ligi, palun!

16:14 Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Tõtt-öelda, ega ma ei plaaninud sõna võtta. Ma ei olnud ka selle arupärimise initsiaator. Aga olles kuulanud kultuuriministrit, pean ma mõned kommentaarid tegema. Igal kultuuriministril on ju oma kultuurilised eelistused ja oma kultuuripoliitilised eelistused. Ta peab pidama kõnesid ja suruma palju käsi, käima etendustel. Selles mõttes on nad kõik ühesugused. Aga enamiku kultuuriministrite – et mitte öelda: ülejäänute – puhul sa tajud, et nad on ka valitsusliikmed, nad hoolivad mingitest kokkulepetest valitsuse tasemel, mitte ei rebi ainult tekki, ja vastutavad siiski ka asutuste eest. Mis on kultuuriministri töö koormavam pool nende meeldivamate asjade kõrval? Ikka vastutada nende asutuste eest, mingite rahaeralduste eest ja selle eest, kuidas seda raha kasutatakse. Tänase arupärimise fookus oli ju finantsdistsipliinil. Kuigi, nagu ma siin sõbralikult vihjasin, aegade jooksul on ikka olnud kultuuriasutustes finantskultuuriga probleeme, aga sellist käte puhtaks pesemist selle probleemi suhtes, nagu on Indrek Saarel, ei ole ma enne näinud. Ma olen kuulnud valitsuses ja valitsuse kõrvalt, kuidas ta on nõus kultuurile hankima ükskõik missugust raha, mis võiks rääkida tema kasuks, siduma mingid protsendid oma eelarvega, võtma julgeolekult või hariduselt, kellelt tahes mehaaniliselt raha ära. Sellega, arvab ta, on tema töö tehtud.
Tegelikult nii ei ole. Tegelikult peab valitsusliige olema solidaarne kõigi valdkondadega, ehitama samamoodi loogiliselt toimivaid süsteeme, olema võrdne võrdsete seas ja kindlasti vastutama oma asutuste eest. Kaks korda kuulsime, kuidas mikromänedžmendi või *micromanagement*'i – kaks versiooni oli siin – eest ei tohiks vastutada kultuuriminister, aga ausalt öeldes peab küll vastutama. Kui on 60 asutust, mis on otseselt riigi asutatud, siis on küsimused sellel teemal igati asjakohased. Me ei olnud nende küsimustega väga ründavad, aga oleks võinud olla ka mõni riigimehelik vastus, mingi üldhinnang, kuidas probleemidest üle saadakse.
Indrek Saar on alati olnud see, kes õigustab seda, et kultuuri osa peab eelarves kogu aeg pidurdamatult kasvama. See on ju kena, eks ole, kuigi see osa on juba ammu Euroopa Liidu suurim, protsentuaalselt SKP-st võetuna, ja kuigi meil on kõige rohkem muuseume, kõige rohkem teatreid, kiidame ikka takka, et olgu aina rohkem! Aga kuskilt on hakanud kärisema. See on see probleem. Nii et see signaal, et aina kasvame numbriliselt ja mahuliselt, tegelikult, ma kardan, on olnud üks põhjusi, miks kultuuriasutused on nii kehvas seisus, nagu nad ajakirjanduse andmeil on, ja seda oleks võinud ka kultuuriminister täna tunnistada.
Minu konkreetne küsimus oli populaarse Eesti Kontserdi teemal. Tegelikult ta jällegi ei üritanud vastata. Kui see kõige skandaalsem juhtum, mida on kõige rohkem lahatud – ja tal ilmselt on oma roll selle

skandaali küpsetamisel –, ei olnud asi, millele tähelepanu pöörata ja millele vastata, siis on ikka kehv lugu küll. Minu küsimus oli, kui numbreid ümardada, järgmine. 9 miljonit on tõepoolest Eesti Kontserdi eelarve, aga enamik sellest on tõenäoliselt püsikulud, mida niisama ei kärbi. 1 miljon läheb ainult kontserttegevusele, see kõlab nagu muutuvkulud. Ma ei tea kõigi asutuste eelarve struktuuri ja selles mõttes oli minu väide küsimuse vormis, aga kui ta nüüd hakkab ütlema, et see 300 000 on 3% eelarvest, siis see jutupunkt ei tööta praegu. Teist korda sama vastus, see jutupunkt 3%-st ei tööta, sest küsimus on protsendis muutuvkuludest. Seda 300 000 euro suurust miinust ei saa võrrelda 9 miljoniga, vaid tuleb võrrelda 1 miljoniga. Minu arvates on sellel 300 000-l väga tugev seos selle 1 miljoni euro muutuvkuludega, mis on kontserttegevuse eelarvena eraldi kuidagi seal eelarves nimetatud ...
Palun lisaaega!

16:19 Esimees Eiki Nestor
Kolm minutit lisaaega.

16:19 Jürgen Ligi
... pluss see, et see pinge ju kandub uude eelarvesse. Kui me sellel aastal oleme, kui natuke ümardada, 9,3 miljonit kulutanud, aga järgmiseks aastaks jääb piltlikult öeldes – mingi kasvik on seal tõenäoliselt juures – 8,7 miljonit, siis on see probleem suurem kui enne. Sellest oleks võinud rääkida. Oleks võinud vabalt öelda, et meil on siin muid asju ka. Ei ole vaja rääkida 9 miljonist, vaid tuleb tunnistada, et ongi probleem olnud, ongi õige see, mis lehed kirjutavad halvast distsipliinist, topeltkuludest, ja et mõtted on meil sellised. Minister oli ju see, kes ütles välja selle (või olid need tema alluvad), et lubame järgmise aasta eelarvest selle 300 000 eurot võtta. Järgmine aasta on järelikult 300 000 vähem ja sel aastal tuleb 300 000 juba puudu. Sellele oleks võinud keskendada natukene sisukama vastuse ja ma arvan, et enamik arupärijaid oleks olnud rahul ja poleks sõnagi võtnud. Aitäh!

16:20 Esimees Eiki Nestor
Rohkem Riigikogu liikmetel sõnasoovi ei ole, aga ministril on. Palun, kultuuriminister Indrek Saar!

16:20 Kultuuriminister Indrek Saar
Aitäh kaasa rääkimast! Jürgen Ligi teemaarenduse täpsustuseks ütlen ma, et see miinus tekkis suuresti 2017. aastal, 2018. aastal pidi see ära klaaritama, aga ei suudetud. Nüüd tuleb teha seda 2019. aastal. Kõigil peab olema võimalus oma vead ära parandada ja seda tuleb teha mitte teiste arvel, et me lähme ja võtame selle raha kuskilt, korjame teiste käest kokku ja jookseme tönn-tönn valitsusse reservist raha paluma, vaid kogu sellel tegevusel on ka teatav pedagoogiline efekt. Tuleb oma eelarve ise korda saada. Ma olen väga seda meelt, et vastutus peab olema ja kõik need asutused ning nende juhid ja juhtorganid peavad vastutama selle eest, et ka eelarvedistsipliini järgitaks.
Mis puudutab seda, et me justkui raiskaksime kultuuri peale Euroopas kõige rohkem, mida Jürgen Ligi siin püüdis väita, siis päris nii see ei ole. Vaatame andmeid. *Circa* 1% SKP-st, mida Eesti riik kulutab kultuurile, ei ole mitte midagi sellist, mis oleks maailmas ainulaadne. Mitmed Euroopa riigid toetavad kultuuri samas suurusjärgus. Arvestades Eesti väiksust, võiks see protsent olla ka kõrgem. Jah, ma jään seda jätkuvalt kaitsma. Ma ei kujuta ette, kuidas saaks kultuuriminister valitsusliikmena seda mitte teha. Ta peab oma valdkonna eest seisma ja võitlema kõigi vahenditega, mis tal valitsusliikmena on.
Aga kuna Jürgen Ligi maalib mingit kolli seina peale, siis ma pean lihtsalt näitlikustama seda, et mõnedki asjad on läinud oluliselt paremaks võrreldes selle ajaga, kui kultuurielu juhtisid Reformierakonna kultuuriministrid. Peale seda, kui 2007–2011 oli Laine Jänes seda valdkonda juhtinud ja pärast seda üle kahe aasta Rein Lang, kirjutas tuntud teatrivaatleja Jaak Allik Sirbis 28. novembril 2013. aastal (ja sellist olukorda meil täna kaugeltki ei ole): "Veelgi hullem on olukord olnud sihtasutuses Vene Teater, kus "nõukogude" võim on määratsenud eriti järjekindlalt. 2007. aastal soovis minister Jänes lahti saada kunstilisest juhist Mihhail Tšumatšenkost. [---] Abinõuks valiti Tšumatšenko täiesti alusetu (kapo kirjaliku kinnituse kohaselt) poliitiline laimamine. Au sihtasutuse nõukogu esimehele Ants Leemetsale, kes keeldus kaasa minemast oma erakonnakaaslasest ministri intriigiga ning ametist lahkus. Nüüd on kuue aasta jooksul Vene Teatris vahetunud viis teatrijuhti ja kohe ka viies nõukogu esimees. Finantsiline ja kunstiline olukord .. on muutunud vaid ebastabiilsemaks." Selline oli seis 2013. aasta lõpus.

Tuletame meelde, et kultuuri on juhitud eri moel. Üks võimalus on püüda valdkonnas tagada töörahu, teine võimalus on käia ja tekitada juhina probleeme juurde. Mina tahaksin siinkohal juhinduda hiina vanasõnast, mis ütleb, et mitte metsiku pardi kisa, vaid tema lend juhib karja. Tänan tähelepanu eest!

16:24 Esimees Eiki Nestor
Jürgen Ligi nime nimetati läbirääkimiste käigus, tal on vastulauseõigus. Palun! Üks minut.

16:24 Jürgen Ligi
Aitäh! Väga tore on kuulata, kuidas noor kommunist tsiteerib vana kommunisti ja räägitakse minevikust. Aga mina ei öelnud, et kultuurile raisatakse raha, mina olen öelnud seda, et minister vastutab ka finantsdistsipliini eest. Antud juhul see, et siin mingid tsitaadid minevikust välja kooriti, ei vastanud kuidagi selle arupärimise toonile. Ma oleks tahtnud riigimehelikku sõnumit, et jah, ta tegeleb nende probleemidega, mis ei ole mitte minu seinale määritud või joonistatud kollid, vaid need on ajakirjanduse andmed kultuuriasutuste finantsseisu kohta. Ma tsiteerisin just nimelt neid, lootes kultuuriministrilt selgitusi. Aga muidugi, kui ministriametis pole riigimeest, siis neid vastuseid ei tule, tulevad mingisugused tsitaadid vanadelt kommunistidelt.

16:25 Esimees Eiki Nestor
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

3. 16:25 Arupärimine riigi sihtasutuse Eesti Kontsert juhatuse liikme valimistoimingute ja ebaõnnestumisest tehtavate järelduste kohta (nr 458)

16:26 Esimees Eiki Nestor
Kolmandana on meie päevakorras arupärimine, mille on esitanud Krista Aru, Andres Herkel, Ain Lutsepp, Jüri Adams ja Enn Meri. Arupärijate nimel Krista Aru, palun!

16:26 Krista Aru
Härra juhataja! Austatud rahvaesindajad! Lugupeetud minister! Mul on väga hea seda arupärimist sisse juhatada, sest teema keskpunktis on SA Eesti Kontsert. Eesti Kontserdil on uus nõukogu, vanad asjad on lõpetatud ja loodame, et sihtasutuse elu ka finantsdistsipliini mõttes laabub järgmisel aastal tõesti probleemideta ja leiab ka väljenduse sellises pedagoogilises soovis, nagu siin minister nimetas. Kuid need vanad asjad on siiski sellised, mis on jäänud kuidagi õhku. Hoolimata sellest, et 30. oktoobril otsustas minister kutsuda tagasi SA Eesti Kontsert nõukogu täies koosseisus ja andis ka hinnangu, et nõukogu selles koosseisus ei ole tegutsemisvõimeline, tahame meie küsida, milles siis ikkagi oli tegelikult põhjus. Sihtasutuse Eesti Kontsert nõukogu liikmete pädevuses pole meil ju olnud põhjust mitte kuidagi kahelda, täpselt samamoodi pole olnud põhjust kahelda nõukogu esimehe oskustes, pädevuses ja valdkonna tundmises. Või oli tõesti nõukoguga juba enne probleeme ja need lihtsalt kuhjusid sellises keerulises ja mitmeti komplitseeritud olukorras?
Meil on kuus küsimust. Need kuus küsimust tegelikult ei keskendu ainult SA Eesti Kontsert juhatuse liikme ebaõnnestunud ja ka avalikkuse ees nii organisatsiooni kui ka inimeste mainet kahjustanud konkursi nurjumisele, vaid vaatavad seda teemat laiemalt. Sihtasutuste moodustamine riigi poolt oli ju üks nendest võimalustest, millega taheti just nimelt vältida poliitilist (minister seda täna juba mainis) ministri sekkumist üldse nende sihtasutuste tegevusse kas suuremal määral või kunstilise taseme mõttes. Kuivõrd see on õnnestunud ja kas me võime ikkagi kindlad olla selles, et kõik need poliitilised sekkumised, ükskõik kui heast tahtest kantud, on meil nende sihtasutuste puhul ja ka nende juhatuse liikmete valimise toimingute puhul välistatud? Nii et meil on kuus küsimust ja ma loodan, et minister loeb need ise ette. Ootame neile kõigile konkreetseid vastuseid. Aitäh!

16:29 Esimees Eiki Nestor
Ka sellele arupärimisele vastab kultuuriminister Indrek Saar. Palun!

16:29 Kultuuriminister Indrek Saar

Tänan võimaluse eest, lugupeetud arupärijad! Loen siis ette küsimuse, nagu soovitud, ja vastan sellele. Esimene küsimus: "Millistele asjaoludele ja faktidele tuginedes jõudsite järeldusele, et SA Eesti Kontsert nõukogu ja selle esimees ei ole "töövõimelised", kuigi nõukogu liikmete kompetentsuses pole varem olnud põhjust kahelda?" Sihtasutuse Eesti Kontsert eelmise nõukogu liikmete erialases professionaalses pädevuses ei ole põhjust kahelda ka täna, kuid nõukogu tuli hinnata töövõimetuks pärast vahetut kohtumist ja arutelu kõigi nõukogu liikmetega. Kohtumisel selgus, et nõukogus konkursi läbiviimisel tekkinud erimeelsused olid sügavad ja põhimõttelised. Tekkinud oli omavaheline usaldamatus, mis ei võimaldanud nõukogul samas koosseisus konstruktiivselt tööd jätkata. Nõukogu madalat töövõimet tunnistasid neli nõukogu liiget viiest, kes tegid ettepaneku nõukogu tagasi kutsuda.
Teine küsimus: "Ministeeriumi leheküljel olevast pressiteatest ei selgu, kelle vahel on lahknenud arusaamad organisatsiooni juhtimisest ja vajadustest? Palun täpsustage nii üldise hinnangu tegelikku sisu ja põhjuseid." Sellele ma esimese küsimuse vastuses juba ka vastasin. Nõukogus olid olemuslikud erimeelsused konkursi läbiviimise protsessi ja selle mõju kohta SA Eesti Kontsert töövõimele nii konkursi hetkel kui ka tulevikus.
Kolmas küsimus: "Kas oma valdkonna ekspertide kaasamine sihtasutuse juhatuse valimisprotsessi on pigem reegel või erand? Kes otsustab ekspertide kaasamise vajaduse, valiku ja nende hinnangu kaalukuse?" Paraku puudub mul statistika selle kohta, kas ekspertide kaasamine sellistesse konkurssidesse on pigem reegel või erand. Aga sihtasutuse nõukogu lähtub oma tegevuses ja otsustes sihtasutuse põhikirjast ja nii otsustab nõukogu ka valdkonnaekspertide kaasamise sihtasutuse juhatuse liikme konkursi läbiviimisesse. Valdkonnaekspertide profiil, ekspertide hulk komisjonis, nende osalemine konkursi eri etappides, samuti nende hinnangu kaalukus on nõukogu otsus, aga lõpuks vastutab tulemuste eest nõukogu, mitte keegi teine.
Neljas küsimus: "Kas Teiega kooskõlastati konkursi väljakuulutamine SA Eesti Kontsert juhatuse esimehe kohale ja kas kooskõlastust andes olite teadlik SA Eesti Kontsert finantsprobleemidest, mille üks põhjuseid olevat praeguse juhtkonna liiga kulukad ja pikka aega kestvad välisreisid?" Nagu ma ka juba varem ütlesin, siis SA Eesti Kontsert nõukogul on täisvolitus valida juhatuse liige ja kinnitada ta ametisse. Kas ta teeb seda konkursi kaudu ja kui, siis millise konkursi kaudu, keda ta kaasab konkursi läbiviimisesse – need on kõik nõukogu otsused ja nõukogu vastutab nende otsuste eest. Seega ei saa ka minister anda sellise konkursi väljakuulutamisel mingisugust kooskõlastust. Mis puudutab välislähetusi, siis rahvusvaheliselt aktiivse kontserdiorganisatsiooni töö üks loomulikke osi on kindlasti ka välislähetused eri vormides. Kas need on olnud sisuliselt põhjendatud ja kas kulud on olnud optimaalsed, seda peab taas kord hindama nõukogu, tellides vajadusel selle jaoks hindamise või auditi.
Viies küsimus: "Kas Te ministrina sekkusite valimisprotsessi ja selle tulemusesse ning püüdsite otsuse langetamisel mõjutada nõukogu esimeest või nõukogu liikmeid?" Ma ei ole sekkunud SA Eesti Kontsert juhatuse liikme valimise protsessi ega mõjutanud nõukogu esimeest või nõukogu liikmeid.
Kuues küsimus: "Millised on ministeeriumis tehtud olulisemad järeldused edaspidiste konkursside ja valimistoimingute korraldamiseks riigi sihtasutuste juhtorganite valimiseks?" Pean veel kord ütlema, et see on iga sihtasutuse kõrgema juhtorgani ehk nõukogu hool ja vastutus, et säärased konkursid õnnestuksid. Kindlasti on oluline jälgida antud kaasuse taustal, et konkursiga seotud info oleks üheselt mõistetav nii komisjoni liikmetele kui ka konkursil osalejatele. Samuti on oluline jälgida, et kõiki kandidaate koheldaks võrdselt igas konkursi etapis. Kui konkursil osalenud kandidaadid annavad konkursi ajal vastuolulisi signaale, vastuolulist informatsiooni, ei pruugi konkurss õnnestuda paraku ka siis, kui nõukogu viib konkursi omalt poolt läbi laitmatute protseduurireeglite järgi. Need olid minu vastused teie küsimustele.

16:34 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ministrile. Külliki Kübarsepp, palun!

16:34 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea esimees! Hea minister! Ma olen ka ise töötanud ühes nõukogus ja kogenud seda, et sihtasutus on väga regulaarselt ühenduses, infovahetuses ja läbirääkimistes ministeeriumiga. Kas te oma vastustega tahate väita, et Kultuuriministeerium ei ole olnud pidevas kontaktis Eesti Kontserdi juhtkonnaga? Ma sain teie vastustest aru, et antud juhul määras ka konkursitingimused nõukogu ise.

Aga kas siis tõesti otsustuspoliitika on loodud sellele põhjale, et peab olema konsensus? Mina olen olnud nõukogus, kus on jäädudki eri arvamustele selles, mis asi on kodanikuühiskond, kas see on ainult arvamusfestival või on need ka külaseltsid, aga seetõttu ei ole töö mitte kuidagi seisma jäänud.

16:36 Kultuuriminister Indrek Saar

Ei pea, selliste nõukogude põhikirjas on sätestatud, kuidas otsuseid langetatakse. Tihtipeale on see ka veel diferentseeritud. Kui asi puudutab näiteks mingit kinnisvaraga seotud otsust ja finantstehingut, siis on vaja suuremat protsenti poolthääli, aga mõnede pigem igapäevaste juhtimisotsuste puhul, kus juhatus võtab nõukogu käest suunise või kooskõlastuse, on poolthääli vaja vähem. Aga see on kindlaks määratud põhikirjas ja keegi ei saa väita, et kõik nõukogu otsused tuleb teha konsensuslikult.
Kui te viitasite sellele, et nõukogu oleks pidanud kõik oma otsused tegema konsensuslikult, siis mina arvan, et mitte. Aga nõukogu oleks pidanud pärast oma otsuste tegemist olema töövõimeline ja seda nõukogu ei olnud. Nagu ma enne juba viitasin, viiest nõukogu liikmest neli ei näinud, kuidas on võimalik selle nõukogu koosseisuga edasi töötada. Ainuke, kes arvas, et see on võimalik, oli nõukogu esimees. Mida te soovitaksite ministril sellises olukorras teha? Nõukogu esimees, kes eelkõige vastutab selle eest, et on patiseisu jõutud, on ainuke, kes arvab, et tuleks jätkata, kõik ülejäänud liikmed ütlevad, et ei ole võimalik ühiselt edasi minna. Mis oleks olnud alternatiivne käik? Kas kutsuda kõik ülejäänud tagasi ja lasta nõukogu esimehel, kes eelkõige vastutab, üksinda jätkata? See ei oleks ju ilmselt olnud väljapääs. Selles olukorras oli kõige mõistlikum kutsuda tagasi kogu nõukogu.

16:37 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

16:37 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister, aitäh vastuste eest! Teie vastused olid kõik korrektsed ja tegelikult see kõik ilmselt nii ka toimus. Kuid milles siis ikkagi see põhjus oli? Nõukogu töötas koos esimehega suurepäraselt, vähemalt ei olnud märke, et midagi oleks juhtunud. Kust siis tekkis konflikt või on see tõesti puhtalt nii nõukogusisene asi, et teie ministrina seda vastust ei tea ega saagi teada? Teiselt poolt on mul selline küsimus. Te olete täna mitmel korral rõhutanud, et minister ja ministeerium tegelikult ei sekku sihtasutuste nõukogude töösse ja sihtasutuste igapäevasesse tegevusse. Täiesti nõus! Aga kuidas siis ministeerium ja teie ministrina saate ülevaate, et selles sihtasutuses läheb kõik väga hästi kas finantsdistsipliini või loomingulise tegevuse mõttes?

16:39 Kultuuriminister Indrek Saar

Me saame sihtasutuste majandusaasta aruandeid. Teiselt poolt, nagu siin on ka varem viidatud, nõukogu liikmed nimetab reeglina kultuuriminister ja tavapäraselt on vähemalt üks nõukogu liikmetest oma tööülesannete kaudu seotud Kultuuriministeeriumiga. Nende kohustus on anda märku, kui asutuse töös midagi põhimõtteliselt enam ei toimi ja on tekkimas olukord, kus võib tekkida vajadus, et minister peaks enda asutajaõigustest tulenevaid õigusi ühel või teisel kombel rakendama. Igapäevased majandustoimingud, see, kas detsembris laekus natuke rohkem või vähem piletitulu ja kas sellest tekivad tulevasel perioodil probleemid või mitte, on reeglina nõukogu ja juhatuse otsused. Kõigis majandusüksustes on paremaid ja halvemaid aegu. Sellise monitoorimisega peavad tegelema nõukogu liikmed ja see ei ole koht, kus kultuuriminister iga päev nende töösse sekkuks.
Aga kui antud nõukogu puhul keegi saab üldse vastata, kust alates need suhted sassi läksid ja kus usaldus kadus, siis on need nõukogu liikmed. Kuid mida see vastus meile annab? Oli selge, et nõukogu ei olnud enam töövõimeline. Miks usaldus kadus, selle kohta on eri osapooled esitanud erinevaid versioone. Kes oleks võinud mingil hetkel paremini informatsiooni jagada, kuidas oleks saanud seda usalduse kadu ennetada, sellest on olnud erinevaid arusaamasid. Aga nagu ma ütlesin, ei saa välistada, et ka protseduure laitmatult läbi viies ei teki analoogseid situatsioone. Sellisel protsessil on ikkagi mitu osapoolt ja kui väljavalitud kandidaat annab vastuolulist informatsiooni, jagades seda informatsiooni kord volikogu, kord nõukogu, kord avalikkusega, siis ka see tekitab kindlasti probleeme. Tavaliselt, ma arvan, on nõukogus hea koostöö puhul võimalik need probleemid ületada, aga antud juhul lõppes see paraku sellega, et nõukogul enam töövõimet ei olnud.

16:42 Esimees Eiki Nestor

Arto Aas, palun!

16:42 Arto Aas
Aitäh! No eks ta üks üsna inetu ja pretsedenditu lugu ole, kui neid sündmusi meenutada. Kõigepealt tegi nõukogu konkursi – see oli avalik konkurss, hästi põhjalik, kirjalikud voorud, kohtumised – ja valiti konsensuslikult üks kandidaat välja, kinnitati võitja, aga siis, kui avalikkus sai teada, et tegemist on ühe tuntud opositsioonipoliitikuga, läks mölluks, hakkasid juhtuma imelikud asjad. Needsamad inimesed, kes enne konsensuslikult seda otsustasid, hakkasid kuidagi võbelema. Väidetavalt hakkasid võbelema ikkagi need inimesed, kes olid ministeeriumite esindajad. Kui kandidaat kinnitas veel kirjalikult üle, et ta on kõikide tööleasumise tingimustega nõus ja ka palgatingimustega nõus, siis ikkagi ei kutsutud teda isegi kohale, vaid öeldi, et konkurss nurjus. Jääb veider mulje. Mul on kahju, et inimestel ei lasta poliitikast väärikalt lahkuda, isegi kui nad seda väärivad. Aga ma küsin nii. Üks konkursi nurjunuks kuulutamise põhjendusi oli väidetavalt see, et on vaja hästi kiiresti teha, eelarve tegemine käib, on probleemid ja tohutud väljakutsed. Kuhu see kiirus nüüd kadunud on? Laine Randjärv visati kõrvale, teda mõnitati ja alandati, aga uut juhti ju ei ole. Kuhu see põhjendus järsku niimoodi kadus?

16:43 Kultuuriminister Indrek Saar
Aitäh! Ma jäin mõtlema selle viimase lause peale, et Laine Randjärv visati kõrvale, teda mõnitati ja alandati. Võib-olla te täpsustate, kes teda mõnitas ja alandas. Mina ei saa küll öelda, et ma oleksin Laine Randjärve suhtes kuidagi ebakorrektselt käitunud. Olen pidanud oma eelkäijatest lugu ja püüdnud nende suhtes alati korrektselt käituda.
Eks see, et avalikkuses oli hulk infomüra, oli seotud ka kandidaadi endaga, kes nii kirjalikult kui ka suuliselt andis vastuolulist informatsiooni, muu hulgas avalikkusele. Seda kõike me võime dokumentaalselt tagantjärele vaadata, see on ju tänapäeval internetiavarustes kättesaadav. Väga kahju, et nii läks, sellest on tõesti kahju. Hulk aega läks raisku. Aga nüüd ei ole midagi teha, tuleb see aeg võtta, et uus nõukogu saaks oma otsused teha võimalikult kaalutletult ja edasi minna. Eesti Kontsert on töövõimeline ka lähitulevikus ja kindlasti Eesti Kontserdi nõukogu hoolitseb selle eest, et Eesti Kontserdil oleks ka pikk visioon.

16:45 Esimees Eiki Nestor
Jürgen Ligi, palun!

16:45 Jürgen Ligi
Aitäh! Härra minister! Ma olen eelmise arupärimise mõju all. Tulin siia just tagasi ega kuulnud täpselt, mida te ülejäänud aja rääkisite. Aga ma panin tähele, et te rääkisite, et olete oma eelkäijatest lugu pidanud. Eelmise arupärimise te lõpetasite ikkagi oma eelkäijate mõnitamisega, kuigi küsijad olid päris sõbralikud. Aga üks etteheide, ma saan aru, oli Laine Randjärvele see, et ta hakkas justkui liiga vara juhtima. Kui finantsdistsipliinist rääkida, siis te jällegi ütlesite, et tulevane või uus juhatus ja uus nõukogu peavad selle ära klaarima. Kas see oli ka nende etteheidete hulgas, mis teil Laine Randjärvele olid, et ta hakkas neid asju ja puudujääke klaarima enne, kui ta ametisse sai, siis, kui ta oli juba ära valitud? Kas see etteheide on sedapidi, et ta proovis hakata liiga vara juhtima? Mulle on see arusaamatuks jäänud.

16:46 Kultuuriminister Indrek Saar
Ma taas kord küsin, kes neid etteheiteid tegi. See, et kandidaat ühel päeval väljendas oma soove ühtepidi ja teisel päeval oli ümber mõelnud, oli ikka kandidaadi enda tehtud, ise tegi. Mina ei ole Laine Randjärvele selles kontekstis mingeid etteheiteid teinud. Aga see, et avalikkus täitus mingi hetk vastuolulise informatsiooniga, oli paraku objektiivne reaalsus. Kui te nüüd oleksite nii lahke ja võtaksite tagantjärele need avalikud allikad lahti, siis te näeksite, et oli hulk vastukäivat informatsiooni, mida tõdes ka laiem avalikkus, mitte ainult nõukogu. Aga mina arvan, et nüüd tuleks edasi minna. Kui teil on mure sellepärast, et Laine Randjärv on sattunud ebameeldivasse valgusesse, siis iga oma järgmise küsimusega te tuletate meelde kogu seda protsessi, kus nimetatud inimesel oli ka kindlasti märkimisväärne roll.

16:47 Esimees Eiki Nestor

Rohkem ministrile küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi on. Arupärijate nimel Krista Aru, palun!

16:47 Krista Aru

Härra juhataja! Head rahvaesindajad! Lugupeetud minister! Me oleme täna siin kahe arupärimise arutelul kuulnud, et ministeerium ja minister ei sekku mitte kuidagi sihtasutuste tegevusse. Ühelt poolt on see väga kiiduväärt. Me kuulsime ka ministri kinnitust, et mitte kuidagi ei ole SA Eesti Kontsert juhatuse liikme valimise protseduuri poliitiliselt sekkutud, ja ma usun, et minister mõtles ja ütles neid sõnu siin väga tõsiselt.
Teiselt poolt ei saa me eitada, et kultuur algab ju ka sellest, kuidas viiakse läbi kõik valimisprotseduurid, kui korrektselt, ausalt, avatult ja õigesti käitutakse kandidaatidega. See algab ka sellest, kuidas asjadest räägitakse. On tõsi, et kõik me teeme vahel vigu, kõik inimesed eksivad ja ka nõukogud võivad oma töökorraldusega vahel vastuollu minna. Kuid oluline on ikkagi see, et kultuur tähendab ühtlasi käitumiskultuuri, suhtlemiskultuuri, valimiskultuuri kõikide tasanditeni välja. Me ei saa oma ühiskonnas laiemalt ega ka mitte üheski valdkonnas rääkida sellest, et meil puudub usaldus, et me ei ole ausad, ei ole avameelsed, ei räägi asjadest nii, nagu nad on, kui me ei alusta sellega just nendes asutustes, mis on 100% riigi poolt moodustatud selleks, et nad saaksid tegelda kultuuriga selle sõna loomingulises või kunstilises mõttes. Tähtis on, et nende asutuste puhul, on siis tegemist finantsdistsipliini, valimisprotseduuride või tegevusprotsessi korrektse läbiviimisega, räägitaks, toimitaks ja antaks ka hinnanguid ausalt ja avameelselt.
Mitte kuidagi ei tahaks täna lõpetada sellega, et SA Eesti Kontsert tegevus ja kõik see toimunu ministrit üldse ei puudutanud ja nagu ka ei huvitanud. Kultuuriministeeriumil peabki olema pilt, kuidas kultuuriasutused toimivad, ja ma arvan, et selles ei ole mitte midagi halba, kui ministril on olemas hinnang, tal on teada, kuidas asutus toimib, kuidas viiakse läbi valimisi. See ei ole ju häbiasi. Häbiasi on see, kui me ei suuda neid protseduure korrektselt läbi viia.
Ma tänan veel kord kõiki, kes jaksasid kuulata seda piinlikuks kujunenud arutelu Eesti Kontserdi teemal, mis nüüd peaks lõppema! Tahan tõesti ministrile soovida, et sellised asjad enam ei korduks. Küsimus ei ole ühes persoonis, küsimus on põhimõtetes, mida tuleks kultuuri- ja ka teiste asutuste puhul algusest lõpuni ausalt järgida. Aitäh!

16:51 Aseesimees Enn Eesmaa

Arto Aas.

16:51 Arto Aas

Hea Riigikogu! Aitäh kõigepealt Vabaerakonna inimestele selle arupärimise eest! See on oluline teema mitte ainult konkreetse kaasuse valguses, vaid ka üldise poliitilise kultuuri küsimuses, asjaajamise kultuuri küsimuses, mis võiks olla Kultuuriministeeriumis eeskujulikul tasemel.
Tuletan jätkuvalt meelde mõned asjaolud. Konkursi võitja selgus ausas konkurentsis, otsus oli konsensuslik, kõik nõukogu liikmed olid selle otsusega päri. Peale seda, kui see otsus sai avalikuks, hakkasid asjad minema imelikuks, sest tegemist oli tuntud opositsioonipoliitikuga. Peale seda ei olnud protsess enam läbipaistev ja arusaadav. Jah, uudis Laine Randjärve kohta võeti avalikkuses vastu suure tähelepanuga, oli palju avalikke esinemisi jne, aga tema palkamisega ei olnud ühtegi sisulist probleemi. Ta ei olnud konkursile järgnevatel päevadel kaotanud oma kompetentsi, kogemust ega kirge selle valdkonna vastu. Tuletame meelde, et konkursi käigus ei esitatud tööletuleku tähtaega, ei esitatud palgatingimusi, see kõik oligi läbirääkimiste küsimus. Enamiku või paljude konkursside puhul on nii, et kui leitakse sobiv inimene, siis jätkuvad läbirääkimised. Need läbirääkimised olidki alles ees. See, et konkursi võitja esitab omalt poolt mingid versioonid ja neid arutatakse, midagi neist võetakse vastu ja midagi mitte, on täiesti tavapärane praktika, mitte nii, et inimene visatakse kohe nurka. Kui oleks tegelikult olnud heakskiit, poliitiline heakskiit, ministeeriumide heakskiit, mis oleks kandunud edasi nõukogusse, sellele, et Laine Randjärv sinna tööle võetakse, siis oleks konkursi korraldajad, nõukogu, pidanud võtma Laine Randjärvega ühendust ja kutsuma ta välja. Täpselt nii, nagu Laine ise pakkus. Ta saatis enne nõukogu kokkutulemist veel kirjalikult teate, et ta on nõus kohtuma, et ta palub võimalust tulla nõukoguga kohtuma, on nõus kõikide tingimustega nii palga kui ka tööletuleku tähtaja asjus. Aga talle ei antud isegi seda võimalust. Korrektne oleks olnud kutsuda ta välja, öelda, et siin on palju müra, et mis su seisukoht on, kas me saame kokkuleppele või mitte. Vaat peale seda kohtumist oleks tulnud

otsustada. Kui Laine oleks esitanud absurdsed tingimused, millega ei oleks saanud nõustuda, siis oleks olnud arusaadav, et minnakse laiali. Aga mitte nii, et inimesele ei anta isegi võimalust oma seisukohti esitada.
Nii et see on kurb juhtum ja lõhnab halvasti. Pole midagi, see lõhnab sellise poliitilise vendeta järele, kes iganes siis seda kusagilt taustalt orkestreeris. Ma ei oska öelda, kas see oli Indrek Saar, võib-olla mitte, võib-olla oli see keegi teine. Igal juhul läbipaistev see asi ei ole ja siit ka üldistus. Kui me tahame Eesti avalikus sektoris kultuuriasutustesse või kuhu iganes riigiettevõtetesse häid tippjuhte, siis niimoodi neid asju teha ei tohi. Laine on tugev inimene, ta elab selle üle, jätkab poliitikas, kindlasti armastab kultuuri ja muusikat edasi. Aga uskuge mind, kui tipptegijad vaatavad seda janti telekast ja loevad selle kohta lehest, ei tule nad enam kandideerima. Nad ei talu sellist avalikku survet ja alandamist, nagu siin käib, et ühel päeval läbid kogu selle kadalipu, võidad, ja järgmisel päeval visatakse sind suvaliste ettekäänetega kõrvale. Seesama jutt, et meil on kiiresti vaja juhti, jube-jube oluline on, et praegu tuleb teha strateegiad ja eelarved – kus see rutt nüüd on? Eesti Kontserdis ei juhtu mitte midagi ühe-kahe kuu jooksul. Pole tänagi seda juhti ja minu teada pole konkurssigi käimas.
Nii et üldistus on selgelt nukker. See oli, ma arvan, pika ja laia mõjuga otsus, räpakalt tehtud. Nõukogu lahkumine oli, ma arvan, miinimum, mis selles olukorras juhtuda sai. Selles mõttes võib ministrit kiita, see nõukogu tõepoolest selles koosseisus jätkamist ei väärinudki. Aga laiem mõju Eesti avaliku sektori juhtimiskvaliteedile on igal juhul negatiivne. Aitäh!

16:56 Aseesimees Enn Eesmaa
Jah, ministril on õigus sõnavõtuks. Palun!

16:56 Kultuuriminister Indrek Saar
Kõigepealt aitäh tunnustuse eest! Olen meelitatud. Ega seda, et valimistele lähenedes opositsioon niimoodi ministrit tunnustab, nüüd liiga tihti ei juhtu. Selles mõttes on ilus, kui seda vahel juhtub. Mis puudutab seda konkurssi, siis loomulikult ei võitnud sellest konkursist küll kellegi maine, sellega ma olen täiesti nõus. Aga nagu ma ka arupärimisele vastates ütlesin, kas seda oleks saanud ühepoolselt ära hoida, selles ma ei ole kindel. See konkurss sai oma esimese löögi avalikkuse mõttes, tuletan meelde, sellest, kui väljavalitud kandidaadi käest küsiti, kas ta kavatseb hiljem tööle tulla sellepärast, et tahab Riigikogu liikme hüvitist saada. Ta ütles, et ta on Riigikogu liikme hüvitise täiesti ära teeninud ja seetõttu tahab tööle tulla hiljem. Siis sai esimese paugu maine mõttes Riigikogu ning samamoodi ka asjasse puutuv kandidaat ja konkurss. Sealt edasi kerisid kõik järgmised teemad. Tõepoolest läks totakalt, kui mitte öelda, et isegi nõmedalt. Aga ma ei ole sugugi kindel, et selliseid asju saab ühepoolselt ära hoida ka tulevikus, ükskõik kui hästi me oma protseduurid läbi mõtleme ja neid korraldame.
Mis puudutab vandenõuteooriat, seda, et see kõik oli poliitiliselt suunatud, siis vaadake rahulikult Kultuuriministeeriumi haldusalas ringi, vaadake, mis on toimunud selle aja jooksul, kui ma olen minister olnud. Selle aja jooksul on sõltumata maailmavaatest kultuuriasutuste juhtideks saanud väga erinevaid inimesi. Kui Jürgen Ligi tahab Margus Allikmaast rääkida, siis ütlen, et Margus Allikmaa on vene draamateatri tegevjuht ja minu arust kohe aasta alguses saab tast nõukogu otsusega vene draamateatri juhatuse liige, kui ma olen nõukogu otsusest seda ikka õigesti välja lugenud. Sa leiad ka teisi Reformierakonnaga kas otsesemalt või kaudsemalt seotud isikuid, kes kultuurivaldkonnas on edukalt konkursi läbi teinud. Neid inimesi on olnud nii opositsiooni kui ka koalitsiooni poole pealt. Sellise jälitustegevusega võib küll kultiveerida vandenõuteooriaid, aga tõele lähemale ei jõua. Aga ma veel kord tänan arutelu eest! Ma väga loodan ja usun, et see on laiemalt poliitilise kultuuri huvides, et me saame sellele piinlikule loole nüüd joone alla tõmmata ja oma tegemistega edasi minna. Aitäh!

16:59 Aseesimees Enn Eesmaa
Ka istungi juhataja tänab arutelu eest, mis on lõppenud.

---

4. 17:00 Vaba mikrofon

17:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Nüüd kõlab haamrilöök, mis avab suurepärased võimalused võtta sõna vabas mikrofonis. Soovi vabas mikrofonis sõna võtta ei ole. Austatud kolleegid, aitäh tänase tööpäeva eest! Näeme homme hommikul kell 10.

Istungi lõpp kell 17.00.